

MOTIE Vreemd aan de orde van de dag

Nr: M25-064

Datum: 18 november 2025

Onderwerp: Zorgvuldige besluitvorming Haastrecht Zuid

De raad van de gemeente Krimpenerwaard in vergadering bijeen d.d. 18 november 2025

constaterende dat:

- uit provinciale WOO-stukken blijkt dat de provinciale instemming van 18 juni 2025 tot stand kwam zonder volledige toetsing, zonder GS-besluit, en uitsluitend via een intern portefeuilleoverleg dat expliciet niet is geagendeerd voor GS-besluitvorming;
- in dezelfde instemming ook vooraf akkoord is gegeven op het later toevoegen van een extra woning, terwijl deze uitbreiding nooit formeel is beoordeeld;
- de provincie en de Provinciale Ombudsman op dit moment onderzoeken of de 3ha-berekening correct is toegepast en of het proces zorgvuldig is verlopen;
- volgens het officiële biotooprapport van de Boezemmolen (molenbiotoop 98A) het grootste deel van Haastrecht Zuid binnen de 100–400 meter biotoopzone ligt, waar de maximale bouwhoogte varieert van 3 tot circa 7 meter;
- volgens de officiële overstroomingskaart van de overheid (overstroomik.nl) aan dat voor dit gebied een minimaal veilig vluchtniveau van ongeveer 3,5 meter boven maaiveld noodzakelijk is, waardoor het technisch onmogelijk is om zowel aan de bouwhoogtebeperkingen van de molenbiotoop als aan de waterveiligheidseisen van het Hoogheemraadschap te voldoen en de beoogde woningbouw dus planologisch en fysiek onuitvoerbaar is;
- de onafhankelijke EcoNatura contra-expertise bevestigt dat het plangebied direct grenst aan het Natuurnetwerk Nederland, functioneert als refugium voor weidevogels, en ecologisch en hydrologisch kwetsbaar is, waardoor een volledige herbeoordeling noodzakelijk is;
- de Raad van State in 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:1012) slechts een beperkte agrarische ontgrenzing van circa 5 hectare toestond en overwoog dat “de omvang van het gebied beperkt is en niet cruciaal is voor het bereiken van de natuurdoelen van het NNN”, waarbij het plan “niet in woningbouw voorziet” - waardoor deze uitspraak dus geen enkele basis vormt voor woningbouw op deze locatie;
- woningbouw op deze locatie dus opnieuw volledig door de provincie moet worden beoordeeld;

van mening dat:

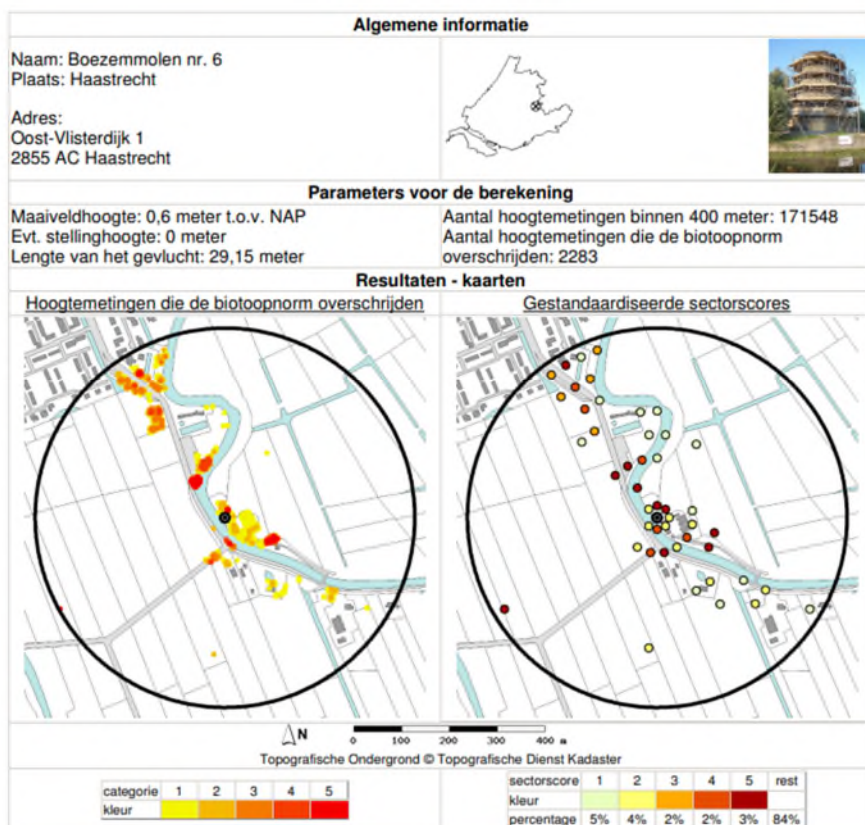
- het voor de gemeente onverstandig en financieel risicovol is om door te gaan met een plan waarvan de provinciale basis mogelijk niet op orde is;
- een zorgvuldige besluitvorming betekent dat eerst duidelijk moet zijn wat de provincie wel en niet toestaat;
- de gemeente geen onnodige risico's moet nemen met gemeenschapsgeld;
- vooruitlopen op een plan dat door de provincie mogelijk wordt aangepast of afgekeurd niet past bij goed bestuur;
- pas kan worden doorgegaan zodra er heldere en definitieve provinciale besluiten liggen;

draagt het college op:

1. de verdere uitwerking van het plan Haastrecht Zuid / Eilandenrijk tijdelijk stop te zetten totdat de provincie Zuid-Holland de gevraagde herbeoordeling heeft afgerond;
2. tot die tijd geen besluiten of verplichtingen aan te gaan die het project onomkeerbaar maken;
3. de raad direct te informeren zodra de provincie duidelijkheid heeft gegeven en de gevolgen daarvan inzichtelijk te maken;

en gaat over tot de orde van de dag,

Biotooprapport: 98A

Ondertekening:

Ad Struijs, Pro Krimpenerwaard

Stemming:

	VGBK 6	VVD 3	CDA 3	SGP 5	Lok1 1	CU 2	PK 3	D66 1	LK 4	GL-PvdA 2	RdG 1	Totaal
Voor												
Tegen												

Uitslag:

S. van Dijk,

ir. J. Beenakker,

Griffier

Burgemeester

BEZWAAR- EN HANDHAVINGSVERZOEK

Aan:

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
T.a.v. afdeling Ruimtelijke Ordening / WOO
Postbus 90602, 2509 LP Den Haag

Van:

Bewonerscollectief Haastrecht Zuid

t.a.v. direct omwonenden Schaatsenrijder – Beemdgras – Weegbree, Haastrecht

Datum: 12/11/2025

Betreft: Bezwaar en handhavingsverzoek inzake woningbouwplan “Haastrecht Zuid / Eilandenrijk” en toepassing 3ha-regeling

Samenvatting en verzoek

Het bewonerscollectief Haastrecht Zuid verzoekt Gedeputeerde Staten (GS) formeel om:

1. Intrekking van de bestuurlijke instemming van 18 juni 2025, waarin gedeputeerde Anne Koning akkoord gaf met de door gemeente Krimpenerwaard aangeleverde 3ha-berekening voor woningbouwplan Haastrecht Zuid / Eilandenrijk;
2. Een formele, onafhankelijke herbeoordeling van het woningbouwplan Haastrecht Zuid (Eilandenrijk), waarbij ook de samenhang met latere uitbreidingen en aanpalende kavels expliciet wordt meegenomen;
3. Opschorting van verdere planvorming door de gemeente Krimpenerwaard totdat deze herbeoordeling heeft plaatsgevonden;
4. Handhavend op te treden op grond van artikel 5:21 Awb en artikel 7.47 van de Provinciale Omgevingsverordening Zuid-Holland (OVZH);
5. De gemeenteraad van Krimpenerwaard te adviseren het geplande raadsbesluit van 18 december 2025 aan te houden en de planvorming opnieuw te beoordelen, mede in het licht van de herziene provinciale Omgevingsvisie 2025;
6. Een openbaar feitenonderzoek te starten naar de besluitvorming en interne afstemming rond de instemming van 18 juni 2025.

Kern van de zaak

Uit de via de Woo verkregen stukken blijkt dat GS zonder formeel besluit of inhoudelijke toets akkoord is gegaan met de gemeentelijke 3ha-berekening. De e-mail van 18 juni 2025 vermeldt:

“De 3ha-berekening voor Haastrecht Zuid is besproken bij Anne Koning. De berekening is akkoord. Ook akkoord met het later toevoegen van de uit te plaatsen woning.”

Deze bestuurlijke instemming heeft concrete rechtsgevolgen gehad: de gemeente verwijst er sindsdien expliciet naar als toestemming van de provincie. Er is daarmee sprake van feitelijk bestuursoptreden, met juridische betekenis, zonder dat voldaan is aan de beginselen van de Awb. De instemming had zonder objectieve toetsing nooit mogen plaatsvinden en legde de basis voor verdere uitbreidingen buiten het oorspronkelijke plangebied, zonder afzonderlijke besluitvorming.

Onjuiste toepassing van de 3ha-regeling

De gemeente rekende het project “onder 3 hectare” door groen, water en infrastructuur buiten beschouwing te laten. Volgens artikel 7.47 OVZH moeten juist deze functies wél worden meegeteld in het ruimtebeslag. GS accepteerde deze redenering zonder verificatie. Feitelijk betreft het één bouwlocatie van circa 7 hectare, zoals opgenomen in de Regionale Projectenlijst Woningbouw. Het hanteren van een verkleinde deeloppervlakte is in strijd met vaste beleidsuitleg van de provincie en de bedoeling van de verordening.

Salamitactiek en verkapte fasering

Het plan is kunstmatig opgeknipt. De wijk “Eilandenrijk” omvat 130 woningen verdeeld over vijf eilanden. Daarnaast is in dezelfde e-mail van 18 juni 2025 reeds akkoord gegeven op het “later toevoegen van de uit te plaatsen woning” op een aanpalend perceel. Interne documenten maken verder melding van toekomstige uitbreidingen aan de oostzijde van het plangebied. Deze gefaseerde opbouw leidt ertoe dat het gehele project onder de 3ha-grens lijkt te blijven, terwijl het materieel veel groter is.

Deze werkwijze is in strijd met jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak (ABRvS 13 april 2022, ECLI:NL:RVS:2022:1141), waarin is bepaald dat één ontwikkeling in zijn geheel moet worden beoordeeld. Bij stedelijke ontwikkeling mogen functioneel samenhangende onderdelen niet worden opgesplitst om wettelijke drempels te ontwijken. Het omzeilen van de drempelwaarde van 3 hectare door gespreide indiening vormt een onaanvaardbare salamitactiek.

Ladder voor duurzame verstedelijking

De gemeentelijke onderbouwing stelt dat er binnen de 11 kernen slechts 330 woningen kunnen worden toegevoegd. Binnen Haastrecht alleen al zijn echter 190 woningen in ontwikkeling op De Kleine Betuwe en nog eens 11 tot 20 woningen op de Bredeweg. Er zijn dus wel degelijk binnenstedelijke alternatieven aanwezig. De onderbouwing van de gemeente voldoet daarmee niet aan de eisen van artikel 5.129g Bkl. Ook artikel 7.47 OVZH vereist dat buitenstedelijke ontwikkelingen >3 ha slechts zijn toegestaan als deze behoefte niet binnen bestaand gebied kan worden ingevuld. GS had dit moeten toetsen.

Ecologische strijdigheid (EcoNatura contra-expertise)

De contra-expertise van EcoNatura (rapport 2025-066) toont aan dat:

- Het plangebied direct grenst aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN);
- Het gebied een ecologische verbindingszone is voor weidevogels en vleermuizen;
- De waterhuishouding kwetsbaar is en beïnvloed wordt door bebouwing.

Woningbouw leidt tot onherstelbare verstoring van foerageergedrag en habitatkwaliteit. Daarmee is het plan in strijd met artikel 7.43g OVZH. Noch een natuurtoets, noch een compensatieplan is opgesteld. De gemeente handelt in strijd met het beschermingsregime voor NNN. GS had dit moeten signaleren en handhavend moeten optreden.

De eerdere ontgrenzing van 2019 betrof slechts 5 hectare en werd door de Raad van State als niet-cruciaal beschouwd. De huidige ontwikkeling overschrijdt die omvang en brengt de eerder beschermde NNN-functie opnieuw en in versterkte mate in het geding.

Molenbiotoop en klimaatadaptatie

Het plangebied valt binnen de beschermingszone van Boezemmolen nr. 6. Tegelijkertijd verlangt het Hoogheemraadschap dat woningen hoog genoeg zijn om te voldoen aan de vluchtmogelijkheden bij overstroming. Deze eisen zijn fundamenteel tegenstrijdig: verhoogde bouw is onverenigbaar met molenbiotoopregels. Het plan is daardoor feitelijk onuitvoerbaar. Dit vormt een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb) en de instructieregels over veiligheid en leefomgevingskwaliteit (art. 5.24 en 5.78 Bkl).

Misleidende verwijzing naar RvS-uitspraak 201903001/1/R3

De gemeente verwijst naar een uitspraak uit 2021 van de Raad van State om te suggereren dat het gebied geen natuurwaarde heeft. Die lezing is onjuist.

De uitspraak (ABRvS 12 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1035) ging over het plan *Natuurontwikkeling Krimpenerwaard*, waarbij de gemeenteraad van Krimpenerwaard slechts een beperkte ontgrenzing van circa 5 hectare heeft toegestaan aan de zuidrand van Haastrecht (deelgebied Bilwijk).

De Afdeling bestuursrechtspraak oordeelde toen:

“De omvang van het gebied is beperkt en niet cruciaal voor het bereiken van de natuurdoelen van het NNN. Dit wordt bevestigd door het besluit van GS van 9 april 2019 waarbij de begrenzing van het NNN dienovereenkomstig is aangepast.”

De Raad van State heeft dus niet geoordeeld dat het gebied geen natuur is, maar slechts dat het schrappen van deze beperkte oppervlakte toelaatbaar was binnen de beleidsruimte van GS, onder voorwaarde dat de overige natuurdoelen van het NNN niet in gevaar kwamen.

De uitspraak legitimeerde géén woningbouw; er werd destijds uitgegaan van voortgezet agrarisch gebruik met hoge ecologische potentie (weidevogelgebied, botanisch grasland).

De huidige plannen voor *Haastrecht Zuid / Eilandenrijk* betreffen een stedelijke ontwikkeling van ruim 7 hectare met aanzienlijke impact. Daarmee is sprake van een nieuwe planologische situatie die opnieuw aan het NNN-regime en de natuurwetgeving moet worden getoetst.

Het gebruik van deze oude uitspraak als rechtvaardiging voor woningbouw is daarom juridisch misleidend en feitelijk onjuist.

Het ondergraaft bovendien de essentie van de uitspraak: dat juist bij wezenlijke aantasting van NNN-natuur opnieuw een integrale beoordeling moet plaatsvinden.

Gebrekkige participatie

Uit de WOO-stukken blijkt dat directe omwonenden in januari en februari 2025 niet zijn betrokken bij de planvorming. De gemeente stelt dat het participatiebeleid "zelfbindend" is. Dat is juridisch onjuist. Onder de Omgevingswet (art. 16.55 Ow) geldt bij projecten van deze omvang een participatieplicht. Ook de Omgevingsregeling en het provinciaal beleid vereisen actieve participatie. Het ontbreken hiervan vormt een extra reden om het proces te heroverwegen.

Bestuurlijke onzorgvuldigheid en schending van Awb-beginselen

Volgens onafhankelijke bestuursrechtelijke analyse is sprake van ernstige schendingen van:

- Het zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb);
- Het motiveringsbeginsel (art. 3:46 Awb);
- Het rechtszekerheidsbeginsel;
- Het fair play-beginsel (art. 2:4 Awb).

De informele instemming van GS zonder toetsing is bestuurlijk onverantwoord. Het bewust buiten beschouwing laten van oppervlaktes (groen, wegen, water) en het gefaseerd opvoeren van bouwlocaties is niet integer handelen. Een bestuursorgaan mag niet onder druk of uit collegiale motieven instemmen met een plan dat fundamenteel strijdig is met zijn eigen regelgeving.

Verzoeken

Wij verzoeken Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland om:

1. De bestuurlijke instemming van 18 juni 2025 met de 3ha-berekening voor Haastrecht Zuid / Eilandenrijk formeel in te trekken en hiervan afstand te nemen;
2. Een onafhankelijke herbeoordeling van het gehele project uit te voeren, inclusief latere uitbreidingen;
3. De gemeente Krimpenerwaard te gelasten verdere planvorming op te schorten totdat deze herbeoordeling heeft plaatsgevonden;
4. Handhavend op te treden tegen de gemeente wegens overtreding van art. 7.47 OVZH;
5. De gemeenteraad van Krimpenerwaard te adviseren het geplande besluit van 18 december 2025 aan te houden en het plan te heroverwegen in het licht van de herziene Omgevingsvisie 2025;
6. Een onafhankelijk feitenonderzoek te starten naar de besluitvorming rond de instemming d.d. 18 juni 2025.

Slot

Het besluitvormingsproces rond Haastrecht Zuid is juridisch ondeugdelijk, bestuurlijk onzorgvuldig en ecologisch onverantwoord. De provincie heeft gehandeld in strijd met fundamentele beginselen van behoorlijk bestuur. Wij verzoeken GS met klem de eigen regelgeving serieus te nemen en op te treden in overeenstemming met de normen die zij zelf hebben vastgesteld.

Hoogachtend,

Bewonerscollectief Haastrecht Zuid

namens de omwonenden van Schaatsenrijder – Beemdgras – Weegbree, Haastrecht

Contactpersoon:

Juridische grondslagen

- Algemene wet bestuursrecht: art. 3:2, 3:46, 2:4, 5:21
- Provinciale Omgevingsverordening Zuid-Holland: art. 7.43g en 7.47
- Besluit kwaliteit leefomgeving: art. 5.24, 5.78 en 5.129g
- Omgevingswet: art. 16.55

Bijlagen (op verzoek beschikbaar):

- Woo-documenten 1 t/m 6
- EcoNatura contra-expertise 2025-066
- -mailcorrespondentie participatie (jan–feb 2025)
- Raad van State-uitspraak 12 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1035 (zaaknr. 201903001/1/R3) — beperkte ontgrenzing van 5 ha aan de zuidrand van Haastrecht, niet zijnde een uitspraak over woningbouw, maar over beperkte aanpassing van de NNN-grens.
- Bestuurlijke notitie 16 juni 2025

Details van het ingeleverde formulier	
Inleverdatum	12-11-2025 09:22:26
Referentie	23484
Product naam	Klacht en Bezwaar
Aantal bijlagen	10

Aanvrager	
Gegevens aanvrager	
Burgerservicenummer	
Voorletters.	
Voornamen	
Tussenvoegsel	
Achternaam	
Postcode	
Huisnummer	
Huisnummertoevoeging	
Huisletter	
Straatnaam	
Woonplaats	
Toelichting adres	
Telefoonnummer 1	
Telefoonnummer 2	
E-mailadres	

Bezwaar of klacht	
Heeft u last van stank, lawaai, rook en dergelijke en / of wilt u een klacht of melding indienen ten aanzien van het milieu?	Nee
Geef hier aan welke situatie van toepassing is	Ik ben het niet eens met een besluit van de Provincie Zuid-Holland
U dient dit formulier mede in namens een of meerdere andere personen?	Ja

Waar gaat het besluit over waartegen u bezwaar wilt maken?	De informele instemming van Gedeputeerde Staten d.d. 18 juni 2025 met de 3ha-berekening voor het woningbouwplan Haastrecht Zuid (Eilandenrijk), alsmede het uitblijven van handhaving op grond van artikel 7.47 Provinciale Omgevingsverordening.
Welke datum staat op het besluit?	18-6-2025
Wat is het kenmerk van het besluit waartegen u bezwaar maakt?	Informele instemming Gedeputeerde Staten Zuid-Holland d.d. 18 juni 2025 met de 3 ha-berekening voor woningbouwplan Haastrecht Zuid (Eilandenrijk), zoals blijkt uit provinciale e-mailcorrespondentie in het Woo-dossier PZH-2025-882558801
Wat is uw bezwaar?	Bezwaar en Handhaving: Het bewonerscollectief Haastrecht Zuid verzoekt GS formeel om de instemming van 18 juni 2025 met de 3ha-berekening voor Haastrecht Zuid in te trekken, het plan opnieuw te beoordelen, en handhavend op te treden tegen de gemeente Krimpenerwaard wegens overtreding van de Provinciale Omgevingsverordening. De volledige motivering is opgenomen in de bijgevoegde brief met bijlagen.
Wilt u de omschrijving van uw bezwaar als bijlage toevoegen (bezwaarschrift)?	Ja
Bijlagen	
Bijlage	machtiging.pdf
Bijlage	bezwaar- en handhavingsverzoek haastrecht zuid en toepassing 3ha-regeling.pdf
Bijlage	1 email 16 april 2025 13.51_geredigeerd.pdf
Bijlage	2 bijlage email 1_geredigeerd.pdf
Bijlage	3 email 18 juni 2025 09.50_geredigeerd.pdf
Bijlage	4 email 3 maart 2025 11.44_geredigeerd.pdf
Bijlage	5 oplegnotitie 16 juni 2025_geredigeerd.pdf
Bijlage	6 20240708 voorwaarden 3ha locatie sliedrecht vertaling naar locaties in krimpenerwaard.pdf
Bijlage	econatura rapportage 2025-066_natuurwaardenonderzoek ecologische contra-expertise haastrecht zuid_oskam.pdf
Bijlage	uitspraak_201903001_1_r3.pdf
Controleren en verzenden	
Akkoord	Ja

Details van het ingeleverde formulier	
Inleverdatum	12-11-2025 09:26:09
Referentie	23486
Product naam	Klacht en Bezwaar
Aantal bijlagen	1

Aanvrager	
Gegevens aanvrager	
Burgerservicenummer	
Voorletters.	
Voornamen	
Tussenvoegsel	
Achternaam	
Postcode	
Huisnummer	
Huisnummertoevoeging	
Huisletter	
Straatnaam	
Woonplaats	
Toelichting adres	
Telefoonnummer 1	
Telefoonnummer 2	
E-mailadres	

Bezwaar of klacht	
Heeft u last van stank, lawaai, rook en dergelijke en / of wilt u een klacht of melding indienen ten aanzien van het milieu?	Nee
Geef hier aan welke situatie van toepassing is	Ik heb een klacht over een gedraging van (een medewerker van) de provincie Zuid-Holland
U dient dit formulier mede in namens een of meerdere andere personen?	Ja

Wat is uw klacht?	Onderwerp: Klacht over handelswijze Gedeputeerde Staten en ambtenaren inzake 3ha-regeling Haastrecht Zuid Geachte heer/mevrouw, Namens het bewonerscollectief Beemdgras-Schaatsenrijder in Haastrecht dien ik hierbij een klacht in over de wijze waarop Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en ambtelijke medewerkers hebben gehandeld bij de beoordeling van het woningbouwplan Haastrecht Zuid / Eilandenrijk en de toepassing van de 3ha- regeling. Uit WOO-documenten blijkt dat: – De gedeputeerde op 18 juni 2025 informele instemming heeft gegeven met een 3ha- berekening, zonder formele toetsing of besluit; – Provinciale ambtenaren deze instemming hebben voorbereid in overleg met de gemeente Krimpenerwaard, zonder objectieve verificatie van de berekening; – Groen, water en infrastructuur bewust buiten de berekening zijn gehouden om het project kunstmatig “onder de 3ha” te houden; – Er geen transparante of zorgvuldige besluitvorming heeft plaatsgevonden. Deze handelwijze is in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder zorgvuldigheid, transparantie en onpartijdigheid. Ik verzoek om: Een onafhankelijk intern onderzoek naar de totstandkoming van de instemming van 18 juni 2025; Inzage in de rolverdeling tussen bestuurders en ambtenaren bij dit dossier; Een formeel oordeel van GS over de handelwijze. Hoogachtend, Bewonerscollectief Haastrecht Zuid [Redacted] [Redacted] [Redacted]
Wanneer heeft de gedraging plaatsgevonden?	18-6-2025
Wilt u de omschrijving van uw klacht als bijlage toevoegen?	Nee
Bijlagen	
Bijlage	machtiging.pdf
Controleren en verzenden	
Akkoord	Ja

De Nationale ombudsman heeft uw klacht ontvangen

Van Nationale ombudsman <post@nationaleombudsman.nl>

Datum Wo 12-11-2025 09:29

Aan [REDACTED]

**nationale
ombudsman**

Beste [REDACTED]

Wij hebben uw klacht ontvangen. Onderaan dit bericht leest u wat u aan ons stuurde.

U ontvangt nog een e-mail met informatie

Wij geven uw klacht een nummer. Dat nummer ontvangt u per e-mail en kunt u gebruiken als u contact met ons opneemt. Ook staat er informatie in over de behandeling van uw klacht.

Meer informatie over onze wachttijden leest u [hier](#).

Met vriendelijke groet,

Reinier van Zutphen
Nationale ombudsman

Dit stuurde u op

Hebt u uw klacht doorgegeven aan de overheidsorganisatie waarover uw klacht gaat?
Ja

Omschrijf uw klacht

Ik dien een klacht in over de wijze waarop Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en de gemeente Krimpenerwaard hebben gehandeld bij de 3ha-berekening van het woningbouwplan Haastrecht Zuid.

Er is sprake van bestuurlijke afstemming zonder formeel besluit, gebrek aan zorgvuldigheid en misleidende communicatie richting de gemeenteraad.

Ik verzoek de Ombudsman te onderzoeken of de provincie en gemeente behoorlijk heeft gehandeld en of sprake is van schending van de zorgvuldigheid en transparantie.

Beschrijf hoe de overheidsorganisatie uw klacht tot nu toe heeft behandeld.
De provincie Zuid-Holland en gemeente Krimpenerwaard heeft mijn klacht over de handelswijze rond de 3ha-berekening voor het woningbouwplan Haastrecht Zuid nog niet inhoudelijk behandeld.

Op 12 november 2025 heb ik een formele klacht ingediend bij Gedeputeerde Staten. En daarvoor verschillende WOO's bij de gemeente en zienswijzes.

Tot op heden heb ik alleen een ontvangstbevestiging gekregen, zonder inhoudelijke reactie of onderzoek.

De gedraging waarover ik klaag — de informele instemming van 18 juni 2025 met de 3ha-berekening — is niet via een besluitprocedure of openbare behandeling tot stand gekomen.

Daardoor is er voor betrokken inwoners geen formele mogelijkheid geboden om bezwaar te maken of gehoord te worden.

Omdat het gaat om bestuurlijk handelen buiten een formeel besluit, acht ik een onafhankelijk onderzoek door de Provinciale Ombudsman noodzakelijk.

Geef aan wat u zelf al hebt gedaan om uw klacht op te lossen.
Ik heb zelf meerdere stappen ondernomen om mijn klacht eerst bij de provincie aan te kaarten.

– Op 12 november 2025 heb ik een formeel bezwaar- en handhavingsverzoek ingediend bij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, gericht op de informele instemming van 18 juni 2025 met de 3ha-berekening voor het woningbouwplan Haastrecht Zuid.

– Op dezelfde dag heb ik een formele klacht ingediend via het provinciale klachtenloket over de wijze waarop de provincie (bestuurders en ambtenaren) met deze zaak is omgegaan.

– Tot nu toe is daarop alleen een ontvangstbevestiging ontvangen, zonder dat er een inhoudelijke behandeling of reactie heeft plaatsgevonden.

Omdat er geen zicht is op een onafhankelijk onderzoek of herstel van de fout, leg ik de klacht nu voor aan de Provinciale Ombudsman Zuid-Holland.

Instanties

- Provincie Zuid-Holland
- Gemeente Krimpenerwaard

Uw gegevens

Kloppen deze gegevens niet? Bel ons via telefoonnummer [070 356 35 63](tel:0703563563). Dan passen wij ze aan. Wij zijn bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 9:00 tot 17:00 uur.

**nationale
ombudsman**

0800 - 33 55 555

Op werkdagen van 09:00 tot 17:00 uur

Rapportage

Natuurwaardenonderzoek in verband met een
woningbouwplan in polder Haastrecht-Zuid

Rapportnr. 2025-066

EcoNatura

Onderzoek voor Natuur & Landschap

Science for Nature & People

In opdracht van:

Colofon

Titel:

Natuurwaardenonderzoek in verband met een woningbouwplan in polder Haastrecht-Zuid.

Status:

10 oktober 2025

Projectcode:

2025-066

Uitvoering:

Vormgeving:

Fotografie en illustratie:

Opdrachtnemer

EcoNatura

Gewestlaan 45

7431 AJ Diepenveen

Opdrachtgever

Consortium bewoners Schaatsenrijder en Beemdgras

Contactpersoon:

T

Internet www.econatura.nl

Contactpersoon:

M

Internet

KVK 55217060

©EcoNatura - Onderzoek voor Natuur & Landschap | Science for Nature & People

Beeldmateriaal ©EcoNatura tenzij anders vermeld.

De schriftelijke informatie in deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt met toestemming van de opdrachtgever en vermelding van de bron.

Te citeren als:

Maanen, E. van (2025). Natuurwaardenonderzoek in verband met een woningbouwplan in polder Haastrecht-Zuid. EcoNatura rapportnr. 2025-066. EcoNatura, Diepenveen.

Inhoud

1. INLEIDING.....	1
Kader, vraag- en doelstelling	1
Ligging plan- en onderzoeksgebied.....	2
Ingreep.....	5
2. WERKWIJZE ECOLOGISCH ONDERZOEK EN EFFECTENBEPALING	6
Veld- en bronnenonderzoek.....	6
Ecologische effectbeoordeling en de noodzaak van een zorgvuldige analyse.....	6
3. RESULTATEN	8
Culturele en ecologische functionaliteit van polder Haastrecht-Zuid	8
Ontstaansgeschiedenis	8
Geomorfologie en bodem	8
Cultuur- en landschapswaarden in vogelvlucht.....	8
Hooge Boezem bij Haastrecht met waterkundige en natuurwaarden	8
Huidig gebruik van het terrein.....	10
Flora en vegetatie.....	10
Vegetatie.....	10
Flora.....	10
Ongewervelde dieren	11
Vissen	13
Herpetofauna (Amfibieën en reptielen).....	13
Amfibieën	13
Reptielen.....	14
(Broed)vogels	15
Weidevogels en ecologisch belang	19
Grondgebonden zoogdieren.....	25
Vleermuizen	26
Ligging in of bij beschermd natuurgebied	27
Natura 2000	27
Natuurnetwerk Nederland	27
Externe werking	29
Weidevogel- en ganzengebieden.....	29
Nationaal Landschap Het Groene Hart.....	30

4. ECOLOGISCHE EFFECTBEOORDELING	31
Ecologische waarden	31
Weidevogels en ruimtelijke ontwikkeling	32
Habitatverlies en versnippering	32
Verhoogde kwetsbaarheid van vogelpopulaties door stedelijke ontwikkeling	33
Licht- en geluidsvervuiling.....	36
Conclusie: Ecologische effecten van stedelijke en recreatieve ontwikkeling in Haastrecht- Zuid op de biodiversiteit en ecologische functionaliteit.....	37
4. ECOJURIDISCHE DUIDING: BESCHERMING VAN SOORTEN EN NATUURGEBIEDSDOELEN	40
Soortenbescherming.....	44
Nederlandse verantwoordelijkheid internationale weidevogelbescherming.....	45
Juridische consequenties	47
Bronnen.....	49
Internetbronnen	52
Resume: ecologisch deskundige.....	54

1. INLEIDING

Kader, vraag- en doelstelling

Natuurtoetsing Bestemmingsplan Haastrecht-Zuid – Krimpenerwaard

In verband met de voorgenomen wijziging van het *Bestemmingsplan Natuurgebied Veenweiden Krimpenerwaard*, waarbij een deel van het poldergebied direct ten zuiden van Haastrecht uit het Natuurnetwerk is ontgrenst, heeft een consortium van bewoners van de Schaatsenrijder en het Beemdgras [REDACTED] verzocht om een onafhankelijke natuurtoets bij wijze van een contra-expertise.

Deze contra-expertise richt zich op de ecologische effecten van het plan in relatie tot zowel internationale als nationale natuurbeschermingswetgeving. Daarbij ligt de nadruk op de bescherming van onder meer de kwetsbare weidevogelpopulaties, andere natuurwaarden van het veenweidegebied en op het behoud van essentiële landschapsecologische relaties, die van groot belang zijn voor de samenhang tussen natuurgebieden en het behoud van biodiversiteit.

Het huidige plangebied Haastrecht-Zuid maakt onderdeel uit van een groter gebied met grote vogelkundige waarde binnen de oer-Hollandse Krimpenerwaard. Dit betreft niet alleen weidevogels, maar ook ervogels en andere soorten die afhankelijk zijn van open en rustige veenweiden en aangrenzend cultuurlandschap. Belanghebbenden stellen daarom dat er zorgvuldig moet worden gekeken naar mogelijke negatieve effecten op het duurzame behoud van natuurwaarden, inclusief de cumulatieve gevolgen van natuurverlies door nieuwe woningbouw. Extra aandacht is gewenst vanwege het eerdere voornemen om het plangebied onderdeel van het Natuurnetwerk Zuid-Holland te laten zijn.

De aanpassing van het bestemmingsplan kan namelijk leiden tot verdere en cumulatieve aantasting van veenweidegebieden met nog een redelijk oorspronkelijk en natuurlijk karakter. Dit zou negatieve effecten kunnen hebben op de regionale weidevogelpopulatie en de landschapsecologische samenhang tussen belangrijke natuurgebieden, zoals het veenweidegebied en waterbergingsgebied met natuurreservaat de Hooge Boezem achter Haastrecht met het riviertje Vlist en het water 'Doove Gat'. Het natuur- en watergebied van circa 50 hectare is respectievelijk in beheer van het Zuid-Hollands Landschap en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Volgens de bewoners is er bovendien onvoldoende oog voor de natuurwaarden van polder Haastrecht-Zuid als onderdeel *Beneden- Haastrecht*. Het gaat daarbij niet alleen om de directe fysieke inname door woningbouw, maar ook om het bredere invloedsgebied, dat vanwege de ecologische ruimte- en rustbehoefte van weide-, water- en moerasvogels essentieel is.

Behoud en versterking van de biodiversiteit zouden in de Krimpenerwaard en als doelstelling van natuurplannen gericht op habitatversterking van boerenlandvogels van de provincie als leidend principe moeten gelden. De onderhavige regio binnen de provincie herbergt ook belangrijke weidevogelpopulaties, onderdeel van ene landelijke populatie die momenteel sterk onder druk staat. De groene ambities om het gebied als zodanig te versterken dreigen echter ondergeschikt te raken aan voortschrijdende en natuur afkalvende stedelijke uitbreidingsplannen in Het Groene Hart.

Deze onafhankelijke natuurtoets omvat een integraal ecologisch onderzoek naar zowel de natuurwaarden van polder Haastrecht-Zuid als de landschapsecologische functies van dit gebied in

relatie met natuurgebied Hooge Boezem achter Haastrecht, dat mogelijk onder significant meer milieudruk door stedelijke en recreatieve ontwikkeling komt te staan dan al het geval is. De analyse is gebaseerd op wetenschappelijke consensus over de drukfactoren op moeras-, water- en weidevogels, waaronder toenemende verstedelijking, landbouwintensivering en recreatiedruk.

Doelstelling van het onderzoek

Het doel van deze studie is het inzichtelijk maken van de aanwezige en beschermde natuurwaarden, evenals de ecologische effecten van ruimtelijke ontwikkelingen in polder Haastrecht-Zuid, in samenhang met aangrenzende natuurgebieden.

Dit onafhankelijke ecologisch effectonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de Omgevingswet en internationale natuurbescherming, met bijzondere aandacht voor de Europese Vogelrichtlijn. Deze richtlijn is cruciaal voor de landelijke bescherming van weidevogels.

Meer informatie over het ecologisch onderzoek en de relevante wet- en regelgeving is te vinden op: www.econatura.nl.

Ligging plan- en onderzoeksgebied

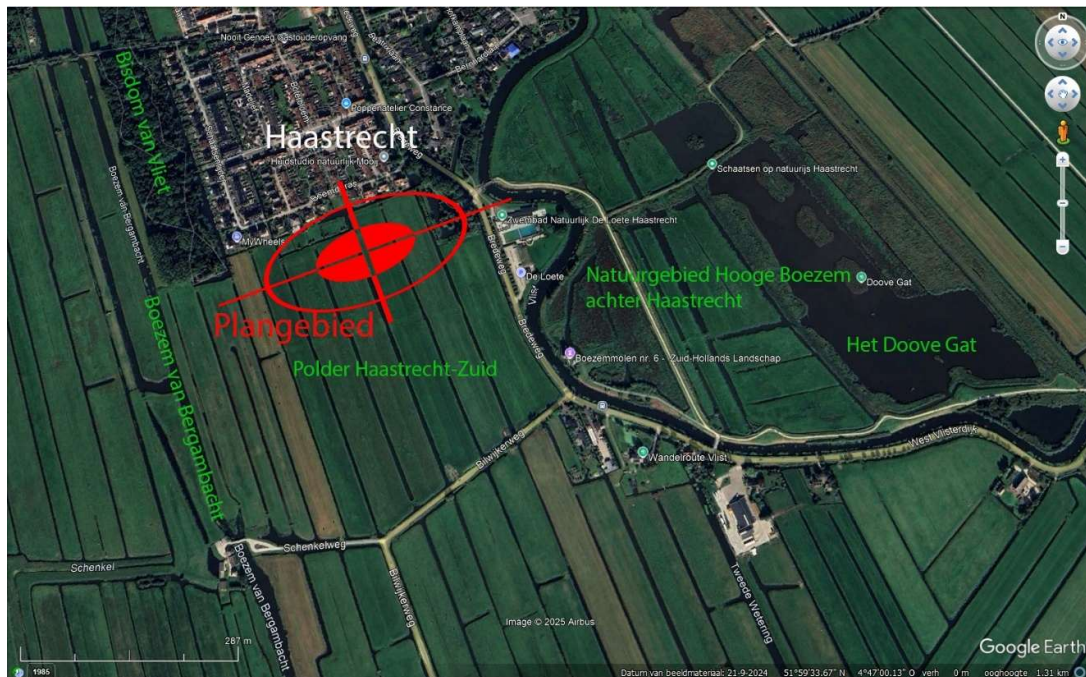
Plangebied Haastrecht-Zuid

Het plangebied Haastrecht-Zuid ligt direct ten zuiden van de kern Haastrecht, ten zuidoosten van Gouda, in de gemeente Krimpenerwaard (zie **Figuur 1** voor het betreffende poldergebied). Het gebied ligt tussen de Hollandse IJssel en Bergambacht en omvat het poldergebied begrensd door de boezemwateren, de Schenkelweg, de Bilwijkerweg, de Brede Weg en de zuidrand van het dorp. Het totale oppervlak van het plangebied bedraagt naar schatting 5 hectare.

Het poldergebied maakt deel uit van een groter open landschap, dat namelijk landschappelijk samenhangt met het omliggende veenweidegebied van de Krimpenerwaard. Samen vormen zij een zogenaamd slagenlandschap, een eeuwenoud ontginningslandschap met smalle, langgerekte kavels, veel water, bosschages, rietlandjes, oude lintbebouwing en boerenerven. De overgebleven oude molens, gemalen en een enkele eendenkooi zijn voorbeelden van cultuurhistorische erfstukken. Het gebied heeft een hoge cultuurhistorische waarde, verbonden met de ecologische.

Huidige situatie en toekomstige ontwikkelingen

In vergelijking met andere poldergebieden in dit deel van Zuid-Holland is het onderhavige poldergebied door de eeuwen heen relatief goed behouden gebleven en rustig gebruikt. Het gebied heeft zich grotendeels extensief ontwikkeld en kent momenteel een extensief agrarisch gebruik met schapenbegrazing.

Figuur 1. Vogelvluchtperspectief en topografie met ligging van het plangebied Haastrecht-Zuid (rood doeltoken).

Figuur 2 geeft navolgend enkele terreinindrukken van het poldergebied Haastrecht-Zuid tijdens het veldbezoek op 23 september 2025.

Figuur 2. Indrukken van poldergebied Haastrecht-Zuid en het naastliggende natuurgebied Hooge Boezem achter Haastrecht met boezemmolen nr.6, bekeken op 23 september 2025.

Opvallend tijdens het veldbezoek was de nog redelijk behouden openheid van het gebied, met diepteligging van de door ondiepe greppels of sloten gescheiden percelen, een landschap waarin weidevogels, waaronder de in Nederland hard achteruitgaande grutto, zich nog steeds thuis voelen of daar een tegenwoordig schaars refugium kunnen vinden; zoals navolgend gemotiveerd in de natuurwaarden-analyse.

Ingreep

Wijziging Bestemmingsplan

De gemeente Krimpenerwaard heeft besloten om een noordelijk deel van polder Haastrecht-Zuid te 'ontgrenzen' door het opheffen van de bestemming voor natuur en extensief agrarisch gebruik, ten behoeve van een deel woningbouw met sportaccommodaties, binnen het Bestemmingsplan Natuurgebied Veenweiden Krimpenerwaard. De uitvoering van het plan houdt in dat ruim een vierde van polder Haastrecht-Zuid (Figuur 1), ongeveer 5 hectare met tenminste circa 200 woningen, fysiek zal worden ingenomen door verstedelijking. Daarvoor zal ook een toegangsweg moeten worden aangelegd, die door een groter deel van de polder zal gaan lopen, namelijk in verband met de Bilwijkerweg: die ook hoogstwaarschijnlijk drukker zal gaan worden met verkeer; thans een redelijk luwe weg.

Het plan staat haaks op de natuuropgave om 2.250 ha natuur in het kader van het NNN binnen de Krimpenerwaard te realiseren. Dit betreft herstel van grote autonoom functionerende leefgebieden voor weidevogels en flora en fauna die van oudsher karakteristiek zijn voor het veenweidegebied. De leefgebieden vormen een robuuste ecologische structuur door verbinding met elkaar. De aanleg van deze leefgebieden zou gepaard gaan met een bijpassend robuust en duurzaam watersysteem (met verhoging van waterpeilen) in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het tegengaan van bodemdaling.

2. WERKWIJZE ECOLOGISCH ONDERZOEK EN EFFECTENBEPALING

Veld- en bronnenonderzoek

Op 23 september 2025 is door [REDACTED] (universitair opgeleid bioloog, ecooloog en natuurwetenschappelijk milieukundige) van EcoNatura een veldbezoek aan het plangebied en omgeving gebracht. Met als doel het verkrijgen van een goede indruk van het intern ecologisch functioneren van het plangebied, habitatkwaliteiten en voorkomen van beschermde en bijzondere flora en fauna, en de landschapsecologische relatie met andere natuurgebieden of waarden in de omgeving.

Voor een nadere ecologische waardering van het gebied is gebruik gemaakt van beschikbare verspreidingsgegevens, waaronder die van recente natuuratlassen en -databanken (waaronder de NDFF Verspreidingsatlas), natuurgegevensorganisaties (waaronder RAVON, SOVON Vogelonderzoek Nederland, etc.), ecologische onderzoeken van andere bureaus en betrokken natuurorganisaties. Alle informatie is zoveel mogelijk gestoeld op de meest actuele ecologische en/of deskundige gegevens.

Waar relevant en mogelijk zijn ook (natuurrapportages van) gebiedsdeskundigen of lokale natuurorganisaties geconsulteerd.

Ecologische effectbeoordeling en de noodzaak van een zorgvuldige analyse

Ecologische effectanalyse – Polder Haastrecht-Zuid

De geplande herbestemming of -begrenzing van polder Haastrecht-Zuid heeft mogelijke implicaties met veranderingen in het bestaande landschap en invloeden op de aanwezige natuurwaarden. Om de ecologische impact van deze ontwikkelingen adequaat te beoordelen, is een zorgvuldige ecologische effectanalyse noodzakelijk. Dit is van bijzonder belang vanwege de precare natuurbeschermingsstatus van weidevogelpopulaties in Nederland, waarvoor ons land een internationale verantwoordelijkheid draagt in het kader van de Europese Vogelrichtlijn.

In Nederland zijn ecologische effectbeoordelingen vaak gebaseerd op een beperkte set van indicatoren. EcoNatura hanteert daarom aanvullend de methodiek van Treweek (1991, 1999) en Ford (2000) als richtlijn voor een meer omvattende en wetenschappelijk gefundeerde analyse. Deze methodiek, die ook de basis vormt voor ecologische effectbeoordelingen in het Verenigd Koninkrijk, is verankerd in de richtlijnen van het *Chartered Institute of Ecology and Environmental Management* (CIEEM, 2018). In deze effectbeoordeling wordt deze aanpak toegepast met nadruk op de borging van ecologische vereisten voor populatiebehoud.

Deze integrale en objectieve benadering draagt bij aan het duurzaam in stand houden van lokale en regionale populaties van flora en fauna en levert daarmee een bijdrage aan effectievere bescherming op nationale schaal. Ook aspecten zoals dierenwelzijn en ecosysteemintegriteit kunnen expliciet in de analyse worden betrokken. Cruciale ecologische randvoorwaarden – waaronder de beschikbaarheid van voedsel, schuil- en nestgelegenheid, veiligheid en functionele landschapsecologische verbindingen – worden integraal meegenomen, mede conform het *ecological*

webmodel van Andrewartha & Birch (1986). Dit biedt een duurzamere basis voor de bescherming van soortenpopulaties dan een benadering die zich uitsluitend richt op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen of rustgebieden van beschermde flora en fauna binnen een beperkt juridisch kader.

Een wetenschappelijk gefundeerde effectbeoordeling vereist bovendien een zo objectief mogelijke en goed onderbouwde analyse, gebaseerd op peer-reviewed literatuur en degelijk empirisch onderzoek. Bronnen zoals *ResearchGate* en *Conservation Evidence* vormen hiervoor belangrijke referenties. Het vermijden van ongefundeerde aannames of speculatieve argumentatie – zoals het gebruik van anekdotisch bewijs – is essentieel om de integriteit van de ecologische effectbeoordeling te waarborgen.

De ecologische waardering in dit onderzoek richt zich primair op het identificeren en afbakenen van ecologische waarden en kwetsbaarheden binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten, zowel ruimtelijk als temporeel. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de aanzuigende en uitstralende werking van stedelijke uitbreiding op omliggende en nabijgelegen natuurgebieden. Op basis van deze analyse worden de plausibele relaties tussen de geplande ingreep en de uiteindelijke ecologische effecten geformuleerd.

De nadruk ligt op de fysiek-ecologische effecten op kwetsbare natuurwaarden, waaronder verstoring door geluid, licht, verkeer, predatie, obstakelvorming en barrièrewerking, evenals de gevolgen van toenemende recreatiedruk. De gecombineerde effecten binnen de vastgestelde invloedssfeer worden onderbouwd met referentiestudies uit de wetenschappelijke literatuur.

De effecten van stikstofdepositie door stedelijke ontwikkeling vallen buiten de reikwijdte van dit onderzoek. De beoordeling daarvan vereist een uitgebreide AERIUS-modellering, die separaat door een gespecialiseerde milieukundige instantie moet worden uitgevoerd.

3. RESULTATEN

Hierna worden het cultuurlandschap, ecologie en de huidige natuurwaarden van het veenweidegebied Haastrecht-Zuid met andere natuurgebieden in de omgeving in relatie tot elkaar belicht.

Culturele en ecologische functionaliteit van polder Haastrecht-Zuid

Ontstaansgeschiedenis

Polder Haastrecht-Zuid (als onderdeel van de grotere Polder Beneden Haastrecht) is onderdeel van een zogenoemd slagenlandschap (zie navolgend kader met betekenis) als meer oorspronkelijk of kenmerkend landschap van de Krimpenerwaard. Oftewel een eeuwenoud ontginningslandschap met smalle, langgerekte kavels, veel water en een hoge waarde voor zowel cultuurhistorie als natuur.

Geomorfologie en bodem

De hoogtekartaart van de polder toont weinig hoogteverschillen in het terrein, maar het gebied ligt tegen een 'slinger' met een opduiking van kleigrond. De bodem van het lage poldergebied bestaat uit weideveengronden op bosveen (of eutroof broekveen, pVb). Dit zijn rauwveengronden met een zavel- of kleidek, waarin een minerale eerdlaag is ontwikkeld of een humusrijke bovengrond die tenminste 15 cm dik is. De veenklasse is bosveen en eutroof broekveen (bron: <https://bodemdata.nl/basiskaarten>).

Cultuur- en landschapswaarden in vogelvlucht

De polder als onderdeel van de Krimpenerwaard vormt samen grootschalig een veenweidegebied met een uniek cultuurhistorisch landschap, gevormd door eeuwenlange ontginningen en waterbeheer. Kenmerkend zijn de langgerekte kavels, de vele sloten en vaarten, en de lintdorpen die zich langs dijken en rivieren hebben ontwikkeld. Dit karakteristieke slagenlandschap weerspiegelt de middeleeuwse ontginningsgeschiedenis en is van grote cultuurhistorische waarde. Opvallend zijn de verspreide windmolens (molenbiotoop), gemalen en ten zuidwesten van Haastrecht ligt een oude eendenkooi.

Naast het erfgoedkarakter bezit de Krimpenerwaard hoge natuurwaarden. De open veenweiden zijn van nationaal en internationaal belang voor weidevogels zoals grutto, Kievit en tureluur. Het gebied vervult bovendien een belangrijke landschapsecologische functie door verbinding te bieden tussen verschillende natuurkernen, zoals de *Hooge Boezem bij Haastrecht* en andere veenweidegebieden in Zuid-Holland.

De combinatie van cultuurhistorie, open veenweidelandschap en biodiversiteit maakt de Krimpenerwaard tot een waardevol gebied, dat zowel vanuit erfgoed- als natuurbescherming zorgvuldig beheerd en behouden dient te worden.

Hooge Boezem bij Haastrecht met waterkundige en natuurwaarden

De *Hooge Boezem achter Haastrecht*, in beheer bij het Zuid-Hollands Landschap, vormt een van

de meest karakteristieke en waardevolle gebieden in de Krimpenerwaard. Het gebied heeft een dubbele betekenis: enerzijds als historisch waterstaatkundig systeem, anderzijds als natuurgebied van nationaal belang voor weide- en moerasvogels.

Waterkundige waarden: De Hooge Boezem is in de 17^e eeuw aangelegd als onderdeel van het waterbeheersingssysteem van de Krimpenerwaard. Het diende als overloop- en opvanggebied voor het water dat via molens uit de polders omhoog werd gemalen. Dit maakte het mogelijk om het overtollige water tijdelijk te bergen voordat het verder werd afgevoerd naar de Hollandse IJssel. Deze functie was cruciaal in de strijd tegen wateroverlast in het laaggelegen veenweidegebied.

Hoewel de oorspronkelijke bemalingsfunctie inmiddels door moderne gemalen is overgenomen, heeft de Hooge Boezem nog steeds een belangrijke waterbergings- en regulatiefunctie. Het gebied draagt bij aan klimaatadaptatie en waterveiligheid door piekafvoeren op te vangen en vertraagd af te voeren. Daarnaast is de aanwezigheid van open water en natte graslanden essentieel voor het behoud van de typische veenweidehydrologie.

Natuurwaarden: De Hooge Boezem is tegenwoordig een natuurreervaat met grote waarde voor flora en fauna. Het afwisselende landschap van natte graslanden, moeraszones, rietvelden en open water maakt het gebied bijzonder geschikt als broed-, foerageer- en rustgebied voor vogels.

- **Weidevogels:** soorten als grutto, tureluur, kievit en scholekster vinden hier geschikte broedplekken. De openheid en de aanwezigheid van natte graslanden vergroten de overlevingskansen van kuikens.
- **Moeras- en watervogels:** rietlanden bieden leefgebied voor soorten als rietzanger, kleine karekiet en bruine kiekendief. In de winter is het gebied van belang als rust- en foerageerplek voor talrijke eenden- en ganzensoorten.
- **Planten en insecten:** de vochtige graslanden en rietoevers huisvesten een rijke variatie aan plantensoorten, waaronder ook bijzondere zeggen en moerasplanten, die op hun beurt bijdragen aan een hoge insectendiversiteit.

Landschapsecologische samenhang: De Hooge Boezem met het meertje Het Doove Gat vervult een sleutelrol in de **ecologische samenhang** van de Krimpenerwaard. Het fungeert als een schakel tussen verschillende natuurkernen en maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het gebied versterkt migratieroutes en draagt bij aan de genetische uitwisseling tussen populaties van vogels en andere diersoorten.

Daarnaast heeft het gebied ook een educatieve en recreatieve waarde. Wandelroutes en vogelkijkpunten maken de natuur toegankelijk voor bezoekers.

De Hooge Boezem bij Haastrecht is een gebied waar waterbeheer en natuur op unieke wijze samenkomen. Het combineert de historische waarde van een eeuwenoud boezemsysteem met een moderne rol in waterveiligheid en biodiversiteitsbehoud. Daarmee is het een onmisbare schakel voor zowel het culturele erfgoed als de natuur- en waterhuishouding van de Krimpe-

nerwaard.

Huidig gebruik van het terrein

Het betreffende polderdeel is nog steeds in extensief agrarisch gebruik. Tijdens het veldbezoek werd begrazing door schapen waargenomen. Mogelijk wordt de polder in de zomer tevens gehooid, waarbij rekening moet worden gehouden met de voortplantingsperiode van weidevogels. De graslandvegetatie bestaat, door de relatief hoge bemestingsgraad en voedselrijke bodem, naar alle waarschijnlijkheid grotendeels uit een dominantie van Engels raaigras. Dit gewas wordt landbouwkundig benut en in belangrijke mate actief in stand gehouden.

Flora en vegetatie

Vegetatie

Een groot deel van het plangebied bestaat uit graslanden die worden gedomineerd door raai-gras. In de diepere tot ondiepe sloten en langs de watergangen komt (semi)aquatische vegetatie voor, die waarschijnlijk met enige regelmaat wordt geschoond ten behoeve van de waterhuishouding. Aan de oostzijde en langs de Bredeweg, nabij het boezemwater, ontwikkelt zich spontane vegetatie bestaande uit wilgenopslag, kruidenrijke ruigte en uitgesproken riet- en ruigtezones. Een rij knotwilgen langs de oostrand vormt hier een karakteristiek landschapselement.

De polder sluit aan op de Boezem van Bergambacht, met langs de westzijde van Haastrecht een brede natte bosstrook, het Bisdome van Vliet. Mogelijk zijn hier, mede onder invloed van kwel, bijzondere vegetatietypen aanwezig.

Flora

Door de hoge voedselrijkdom, veroorzaakt door begrazing, bemesting en het inklinken van laagveen tijdens droogteperiodes, is de floristische diversiteit van het poldergebied beperkt. De variatie in plantensoorten is naar verwachting hooguit gemiddeld in vergelijking met extensiever beheerde graslanden. De vegetatie bestaat hoofdzakelijk uit vochtige, structuurrijke tot gemaaide gras- en hooilanden, waarin soms een kruidenrijke bloei voorkomt, aangevuld met ruderaal vegetatie en oeverbegroeiing.

In de sloten, wegbermen en meer ongemoeid gelaten terreindelen wordt een hogere soortenrijkdom verwacht. Daar komen onder andere soorten voor zoals fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*), grote ratelaar (*Rhinanthus angustifolius*), echte koekoeksbloem (*Silene flos-cuculi*), gewone margriet (*Leucanthemum vulgare*), knoopkruid (*Scleranthus annuus*), gewone brunel (*Prunella vulgaris*) en zwarte zegge (*Carex nigra*). In de meer vochtige graslanden kunnen potentieel soorten als dotterbloem (*Caltha palustris*) en wilde kievitsbloem (*Ficaria verna*) plaatselijk nog floreren, zoals ook door lokale natuurkenners wordt beschreven.

Een uitgebreid florabeeld voor de polder ontbreekt echter, of vraagt om een inventarisatie in de zomerperiode.

Conclusie beschermde planten

Het poldergebied kent door hoge voedselrijkdom en huidig agrarisch gebruik met begrazing waarschijnlijk een beperkte floristische diversiteit, maar ongemoeid gelaten terreindelen zoals sloten, wegbermen en vochtige tot plasdrasse graslanden bieden potentieel geschikt habitat voor bijzondere en zeldzame plantensoorten, waaronder dotterbloem (*Caltha palustris*), wilde kievitsbloem (*Ficaria verna*) en soorten indicatief voor structuurrijke vegetaties zoals grote ratelaar (*Rhinanthus angustifolius*) en echte koekoeksbloem (*Silene flos-cuculi*). Hoewel momenteel geen nationaal of Europees strikt beschermde planten in het onderhavige poldergebied zijn vastgesteld, word aanvullend onderzoek aanbevolen om het voorkomen en de status van bijzondere flora in het gebied definitief vast te stellen.

Ongewervelde dieren

Het grotere gebied, bestaande uit oude boerenerven, dijken, graslanden, ruigten, wilgenbosjes en waterpartijen, herbergt waarschijnlijk een breed spectrum aan algemeen tot abundant voorkomende mobiele ongewervelden. Hiertoe behoren diverse soorten bijen (*Apidae*), hommels (*Bombus* spp.), libellen (*Odonata*) en nacht- en dagvlinders (*Lepidoptera*).

Beschikbare gegevens geven aan dat onder de nachtvlinders in de Krimpenerwaard recentelijk enkele bijzondere soorten zijn aangetroffen, waaronder de koperuil (*Copperiola* spp.), de taxus-spikkelspanner (*Pseudoterpna pruinata*) en de gehakkelde bladroller (*Clepsis consimilana*). De argusvlinder (*Aricia agestis*) wordt beschouwd als een van de meer bijzondere, maar sterk afgenomen dagvlindersoorten in de regio¹. Deze soort is, net als de meeste andere bijzondere insecten, afhankelijk van structuurrijke en natuurlijke vegetaties op droger gelegen delen van het landschap. Soms worden er ook andere schaarse dagvlinders waargenomen, zoals onlangs het bruin blauwtje (*Aricia agestis*) en de Kleine vos (*Aglais urticae*).

De groene glazenmaker (*Aeshna viridis*), een landelijk strikt beschermde libellensoort, kwam vroeger op meerdere locaties in de Krimpenerwaard voor. Het voorkomen is echter op veel plaatsen achteruitgegaan door het verdwijnen van zijn waardplant, de krabbenscheer (*Stratiotes aloides*), en het is waarschijnlijk dat dit ook geldt voor het onderhavige poldergebied. Waarnemingen uit de afgelopen 10 jaar ontbreken hier tevens.

De veenmol (*Gryllotalpa gryllotalpa*) mag genoemd worden als in de polder voorkomende bijzondere of Rodelijstsoort, een soort die landelijk achteruitgaat maar nog wel algemeen in Zuid-Holland voorkomt².

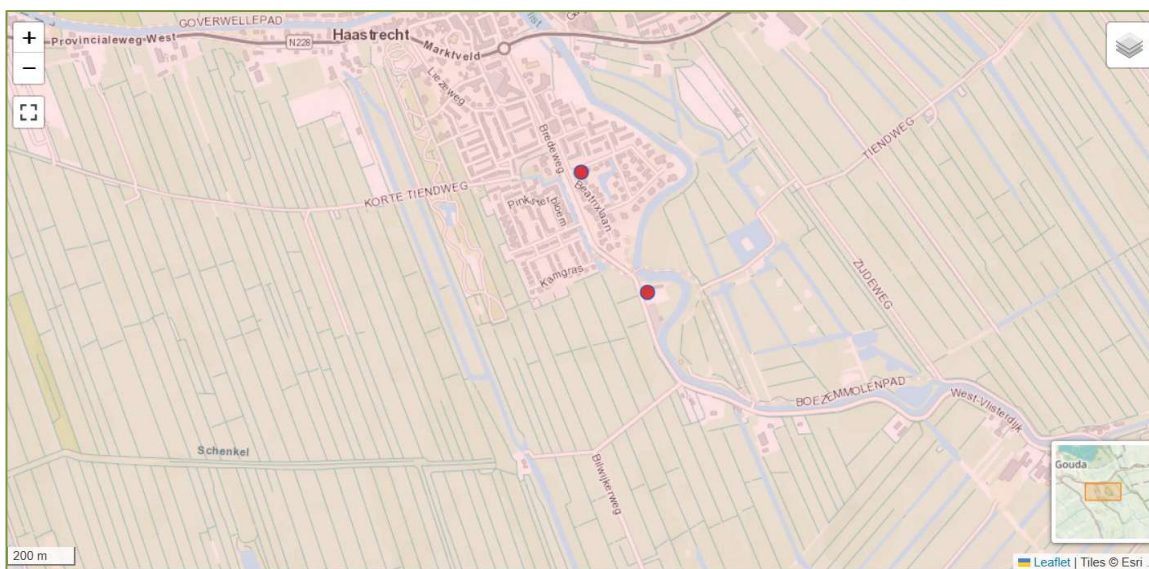
¹ <https://nvwk.nl/categorie/werkgroepen/vlinders-en-libellen/>

² <https://kenniscentruminsecten.nl/soorten/veenmol/>

Over het meer voorkomen van andere bijzondere (Rode Lijst-) en/of beschermde ongewervelde diersoorten die kenmerkend zijn voor waterrijke veenweidegebieden, is voor de polder weinig bekend. Zo ontbreken gegevens over het voorkomen van de gestreepte waterroofkever (*Grapheoderus bilineatus*), terwijl deze soort recentelijk wel is vastgesteld in de regio ten zuiden van Gouda. Dit is echter wel een soort van grotere en diepere veenwateren.

Uitgelicht: Platte schijfhoren

In 2020 werd de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*) gevangen in het boezemwater aan de oostzijde van het plangebied (**Figuur 3**). Het is daarmee niet uitgesloten dat deze onder de Europese Habitatrichtlijn (bijlage IV) en landelijk strikt beschermde soort ook in het onderhavige poldergebied voorkomt, of dat aanvullend onderzoek nodig is om dit definitief vast te stellen. Verstedelijking vormt een van de voornaamste bedreigingen voor deze soort³.

Figuur 3. Recente vangsten van de strikt beschermde platte schijfhoren langs de oostzijde van het plangebied. (Bron: Waarneming.nl)

Conclusie ongewervelde diersoorten:

Op basis van de beschikbare gegevens kan geconcludeerd worden dat het onderzochte poldergebied mogelijk geschikt habitat biedt voor de platte schijfhoren (*Unio crassus*), een onder de Europese Habitatrichtlijn (bijlage IV) en landelijk strikt beschermde soort. Het feit dat deze soort in 2020 is aangetroffen in het boezemwater aan de oostzijde van het plangebied wijst erop dat het gebied kan functioneren als leef- of doortrekgebied. Omdat de aanwezigheid van de soort momenteel slechts op één locatie is bevestigd en het poldergebied geschikt ogend water en oevervegetatie bevat, is aanvullend onderzoek noodzakelijk om het voorkomen, de verspreiding en de populatiestatus van de platte schijfhoren definitief vast te stellen. Potentiële

³ <https://www.anemoon.org/projecten/natura2000/soortprofielen/platte-schijfhoren>

bedreigingen, zoals verstedelijking, kunnen van invloed zijn op het behoud van deze soort binnen het gebied.

Vissen

In de boezemwateren en de kleinere sloten binnen en rondom het plangebied kunnen, op basis van regionale visstand gegevens, enkele bijzondere vissoorten van laagveenwateren worden verwacht, waaronder bittervoorn (*Rhodeus amarus*), grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) en kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*). Van deze soorten geniet momenteel alleen de grote modderkruiper actuele wettelijke bescherming onder de geldende natuurbeschermingsregelgeving.

Recente gegevens of gerichte inventarisaties naar de grote modderkruiper ontbreken, maar verspreid voorkomen in de Krimpenerwaard is niet uitgesloten. Dit blijkt onder meer uit een eDNA-inventarisatie in 2016⁴, waarbij in vier van de 23 bemonsterde wateren de soort positief werd aangetroffen. De grote modderkruiper, een Europees strikt beschermde soort, is gebonden aan wateren met dichte onderwatervegetatie en een dikke modderlaag, en is tot op heden op ten minste zes locaties in de Krimpenerwaard vastgesteld.

Conclusie vissen:

Het onderhavige plangebied biedt potentieel geschikt habitat voor de grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*), een Europees strikt beschermde soort. Gezien het verspreide voorkomen in de Krimpenerwaard en de gevoeligheid van de soort voor veranderingen in waterhuishouding, is aanvullend onderzoek, bijvoorbeeld via eDNA-bemonstering, noodzakelijk om het actuele voorkomen binnen het plangebied vast te stellen. Dit is met name van belang in het kader van geplande waterhuishoudkundige ingrepen in verband met woningbouw, aangezien deze de levensvoorwaarden van de soort kunnen beïnvloeden. Zie ook het Kennisdokument voor deze soort van BIJ12⁵.

Herpetofauna (Amfibieën en reptielen)

Amfibieën

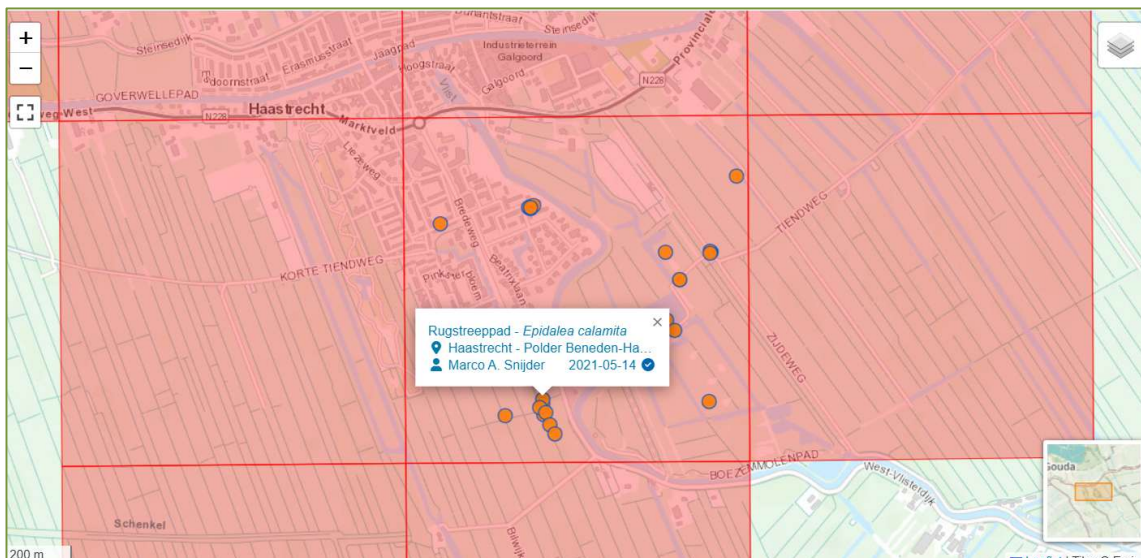
In het onderhavige poldergebied vormen twee beschermde amfibieënsoorten belangrijke aandachtsoorten, te weten: 1) de heikikker (*Rana arvalis*) en 2) de rugstreeppad (*Epidalea calamita*).

De heikikker is recentelijk, sinds 2022, waargenomen bij het Doove Gat aan de oostzijde van het plangebied. Gezien het gebruik van veenweidegebieden als geschikt habitat, is het aannemelijk dat deze soort ook in de onderhavige polder voorkomt. Verdere inventarisatie is echter noodzakelijk om dit met zekerheid vast te stellen.

⁴ <https://nvwk.nl/werkgroepen/waterwerkgroep/>

⁵ <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/kennisdocument-grote-modderkruiper/>

De rugstreppad is met zekerheid recent vastgesteld in de polder, zoals blijkt uit waarnemingen uit 2025 (**Figuur 4**; en Waarneming.nl). Eerdere waarnemingen gaan terug tot 2016 duiden erop dat deze soort al langer in het gebied aanwezig is of hier geen pionier maar een gevestigde soort is.

Figuur 4. Waarnemingen van de rugstreppad in polder Haastrecht- Zuid en omgeving. Bron: Waarneming.nl.

Voor zowel de heikkikker als de rugstreppad zijn de Kennisdocumenten van BIJ12 relevant:

<https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/kennisdocument-heikkikker/>

<https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/kennisdocument-rugstreppad/>

Reptielen

Er zijn recente waarnemingen van de ringslang (*Natrix helvetica*) in de polder en omliggende gebieden (**Figuur 5**). De aanwezigheid van grote, volwassen dieren wijst tevens op voortplanting in het gebied. De ringslang is een strikt beschermde soort en wordt beschouwd als een indicatorsoort voor een gunstig habitat. Belangrijke habitatfactoren zijn onder andere natuurlijke moerasgebieden, oeverzones, broeihopen, schoon water en een relatief rustige omgeving met beperkte verstoring door verkeer.

Figuur 5. Recente waarnemingen van ringslangen in polder Haastrecht-Zuid door omwonenden vastgelegd.

Conclusie herpetofauna:

Het onderhavige poldergebied herbergt meerdere strikt beschermde amfibieën- en reptielensoorten, waarvan sommige recent zijn bevestigd en andere mogelijk al langer aanwezig zijn. Dit onderstreept het ecologisch belang van het gebied voor deze soorten en bescherming van hun natuurlijke habitats.

(Broed)vogels

Algemene vogelwaarnemingen

Het grotere poldergebied, inclusief het beoogde plandeel, vormt sinds oudsher een belangrijk refugium voor een grote diversiteit aan vogels. Het gebied biedt vooral geschikte leefomstandigheden voor moeras-, water- en weidevogels en fungeert zowel als broed-, rust- en foerageergebied.

Weidevogels

Het gebied wordt in belangrijke mate gebruikt door diverse typische weidevogelsoorten, waaronder de slobbeend (*Spatula clypeata*), graspieper (*Anthus pratensis*), gele kwikstaart (*Motacilla flava*), veldleeuwerik (*Alauda arvensis*), wulp (*Numenius arquata*), tureluur (*Tringa totanus*), grutto (*Limosa limosa*), kievit (*Vanellus vanellus*) en scholekster (*Haematopus ostralegus*). De open, vochtige graslanden en randen van watergangen van polder Beneden-Haastrecht vormen belangrijke foerageer- en rust habitats voor deze soorten in landschapsecologische relatie met het natuurreservaat Doove Gat.

Water- en oever gebonden vogels

Diverse watervogels en oevergebonden soorten maken structureel gebruik van het gebied, waaronder knobbelzwaan (*Cygnus olor*), kleine zwaan (*Cygnus columbianus*), smient (*Anas pene-*

lope), wilde eend (*Anas platyrhynchos*), krakeend (*Anas strepera*), zomertaling (*Spatula querquedula*), kuifeend (*Aythya fuligula*), grauwe gans (*Anser anser*), kolgans (*Anser albifrons*), waterhoen (*Gallinula chloropus*), meerkoet (*Fulica atra*), fuut (*Podiceps cristatus*), ijsvogel (*Alcedo atthis*), oeverloper (*Actitis hypoleucos*), watersnip (*Gallinago gallinago*), kluut (*Recurvirostra avosetta*), witte kwikstaart (*Motacilla alba*) en de rietgors (*Emberiza schoeniclus*). Deze soorten maken gebruik van watergangen, plassen, sloten en natte weilanden als foerageer- en rustgebieden; eveneens sterk in ruimtelijke relatie met het Doove Gat.

Uitgelicht: Smient

De polder vormt een belangrijk overwinterings- en foerageergebied voor de Smient, met frequent tientallen vogels aanwezig.

Regelmatig foeragerende vogels

Het poldergebied in samenhang met het Doove Gat vormt tevens een belangrijk rust- en foerageergebied voor diverse roofvogels en grote watervogels, waaronder blauwe reiger (*Ardea cinerea*), kleine zilverreiger (*Egretta garzetta*), grote zilverreiger (*Ardea alba*), purperreiger (*Ardea purpurea*), lepelaar (*Platalea leucorodia*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), bergeend (*Tadorna tadorna*), visdief (*Sterna hirundo*), zwarte stern (*Chlidonias niger*), sperwer (*Accipiter nisus*), buizerd (*Buteo buteo*), torenvalk (*Falco tinnunculus*), boomvalk (*Falco subbuteo*), velduil (*Asio flammeus*), ransuil (*Asio otus*), bosuil (*Strix aluco*), kerkuil (*Tyto alba*), gierzwaluw (*Apus apus*), oeverzwaluw (*Riparia riparia*), huiszwaluw (*Delichon urbicum*) en boerenzwaluw (*Hirundo rustica*).

Een aantal van deze soorten broedt in dichtbij in het Doove Gat. Ander soorten komen van verder weg of zijn tijdelijke pleisteraars in de trekperiodes in het voor- en najaar.

Uitgelicht: de purperreiger

Het veenweidelandschap van de Krimpenerwaard, waaronder het onderhavige gebied, vormt een belangrijk foerageer- en rustgebied voor de verstoringsgevoelige purperreiger (*Ardea purpurea*; zie **Figuur 6**; Van der Winden et al., 2013). Deze soort kende in Nederland gedurende de tweede helft van de twintigste eeuw een sterke achteruitgang, voornamelijk als gevolg van verlies aan geschikt broed- en foerageerhabitat, verdroging van moerasgebieden en afname van voedselbeschikbaarheid. In de afgelopen decennia is echter sprake van een geleidelijk herstel van de populatie, mede dankzij gerichte natuurherstelmaatregelen, verbetering van waterbeheer en de bescherming van broedkolonies in moerasrijke gebieden.

Veenweidegebieden met moeras- en bosranden, zoals die in de Krimpenerwaard, leveren een belangrijke bijdrage aan dit herstel. Ze bieden geschikte broed- en slaaplocaties in rietmoerassen en voedselrijke sloot- en polderzones, waar de purperreiger ongestoord kan jagen op kleine vissen, amfibieën en kreeftachtigen. Daarnaast vervult de purperreiger een ecologisch waardevolle rol als natuurlijke predator van de invasieve Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*). Deze exoot veroorzaakt op veel plaatsen schade aan aquatische ecosystemen door het omwoelen van oevers en waterbodems, wat leidt tot troebel water, verlies van waterplanten en ver-

slechtering van de waterkwaliteit. Door op deze kreeften te jagen, draagt de purperreiger indirect bij aan het herstel van de ecologische balans en de verbetering van de watercondities in veenweidegebieden.

Ook de lepelaar verblijft veelvuldig in het gebied (**Figuur 7**).

Icoonsoorten

Sinds 2017 geeft de Provincie Zuid-Holland uitvoering aan het soortenbeleid aan de hand van dertig icoonsoorten⁶. Dit zijn aansprekende soorten die kenmerkend zijn voor de karakteristieke natuurtypen van Zuid-Holland. De purperreiger is een van de icoonsoorten van het boerenland, samen met de grutto.

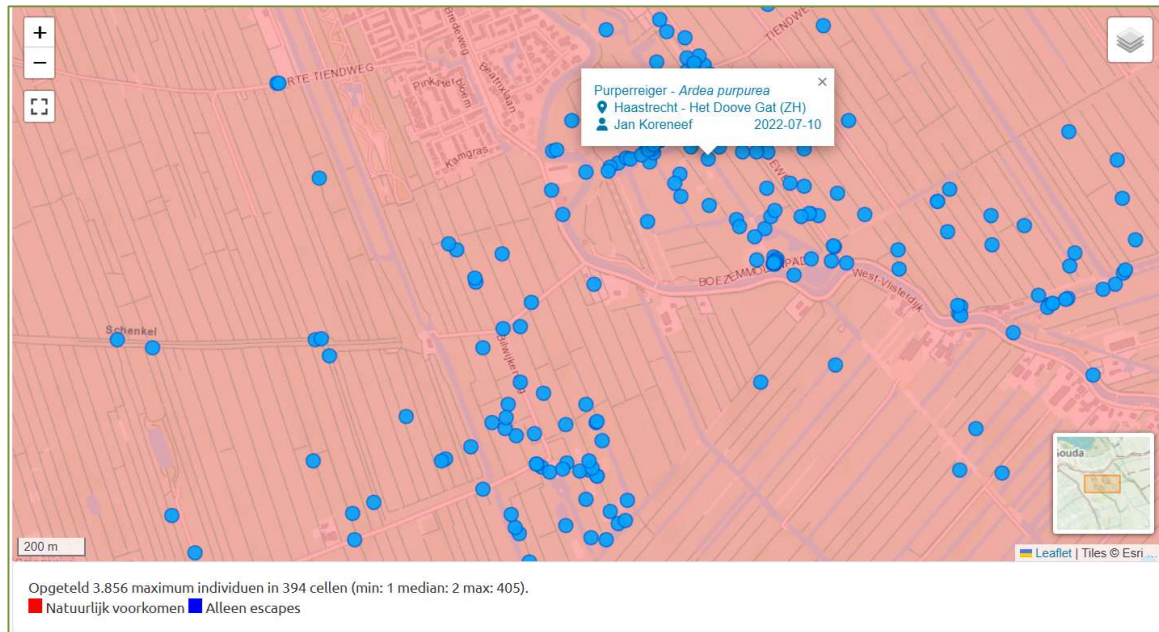
Boschages en rietruigten

De aangrenzende boschages en riet- en struweelruigten vormen broedhabitat voor onder andere houtsnip (*Scolopax rusticola*), grote bonte specht (*Dendrocopos major*), groene specht (*Picus viridis*), roodborst (*Erithacus rubecula*), winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), fitis (*Phylloscopus trochilus*), tjiftjaf (*Phylloscopus collybita*), spotvogel (*Hippolais polyglotta*), zwartkop (*Sylvia atricapilla*), rietzanger (*Acrocephalus scirpaceus*), bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*), kleine karekiet (*Acrocephalus schoenobaenus*), putter (*Carduelis carduelis*), groenling (*Chloris chloris*) en staartmees (*Aegithalos caudatus*).

Minder frequente bezoekers en doortrekkers

Soorten zoals, blauwe kiekendief (*Circus cyaneus*), bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*), paapje (*Emberiza hortulana*) en tapuit (*Saxicola rubicola*) komen minder frequent op bezoek, vaak als doortrekkers. Veel van deze soorten hebben een hoge beschermingsstatus in Nederland, wat het ecologisch belang van het gebied voor zulke soorten eveneens benadrukt.

⁶ <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/icoonsoorten/>

Figuur 6. Waarnemingen van de purperreiger in het veenweidegebied bezuiden Haastrecht in de afgelopen vijf jaar.

Figuur 7. Niet alleen de kwetsbare grutto en purperreiger maken benutten in belangrijke de overgebleven ecologische kwaliteiten van het gebied, maar ook de lepelaar.

Wintervogels

In de winterperiode wordt het gebied regelmatig bezocht door soorten als koperwiek (*Turdus iliacus*) en kramsvogel (*Turdus pilaris*), met incidentele waarnemingen van bijzondere soorten zoals de beflijster (*Turdus torquatus*). Hert gebied is dan bijvoorbeeld ook van belang als voedselgebied voor de smient, kleine zwaan en enkele soorten ganzen, waaronder de kolgans.

Weidevogels en ecologisch belang

Het cultuur- en natuurlandschap van de Krimpenerwaard vormde van oudsher een geschikt habitat voor broedende trekvogels, in het bijzonder voor weidevogels. De stille, open omgeving met uitgestrekte, vochtige graslanden, rijk aan kruiden en grassen, bood ideale omstandigheden voor soorten als de grutto (*Limosa limosa*), tureluur (*Tringa totanus*), kievit (*Vanellus vanellus*) en veldleeuwerik (*Alauda arvensis*).

In de afgelopen decennia heeft de Krimpenerwaard echter een ingrijpende verandering ondergaan door de voortschrijdende intensivering van de landbouw en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Deze processen hebben geleid tot een sterke afname van de ecologische kwaliteit van het landschap, met name voor weidevogels. Net als landelijk (**Figuur 9**) is ook hier sprake van een neerwaartse tendens, getemperd door recente maatregelen voor habitatversterking zoals recent met een intensievere en bredere aanpak van het Actieplan Boerenlandvogels ZH 2019-2027 (Provincie Zuid-Holland, 2019) gedeeltelijk wordt gerealiseerd. **Figuur 10** uit dit plan laat het relatief grote belang van vogelpopulaties van veenweidegebied van de provincie Zuid-Holland ten aanzien van de landelijke ook zien.

Tegenwoordig zijn vooral de diepgelegen polders en boezemgebieden met een hoge grondwaterstand en blijvende plas-drascondities van cruciaal belang voor het behoud en de voortplanting van weide- en watervogels. De zogenoemde “gruttopolder Beneden Haastrecht” verwijst naar de Polder Beneden Haastrecht in de Krimpenerwaard, waar zich in het voor- en najaar grote groepen grutto's verzamelen. Met name gebieden zoals het Doove Gat fungeren hier als belangrijke weidevogelreservaten (zie **Figuur 8**). Deze vogels maken gebruik van het omliggende landschap om aan te sterken, te rusten en zich voor te bereiden op het broedseizoen en de najaarstrek.

Vogelkundige waarde van het Doove Gat

Het Doove Gat, formeel bekend als de Hoge Boezem Achter Haastrecht, is een sinds 2012 heringericht natuurgebied van circa 50 hectare bij Haastrecht. Het gebied bestaat uit een afwisseling van plassen, eilandjes en natte weilanden, en fungeert tevens als opvanggebied voor overtollig water. Deze variatie in water- en graslandhabitat maakt het gebied bijzonder aantrekkelijk voor weidevogels, watervogels en doortrekkende soorten.

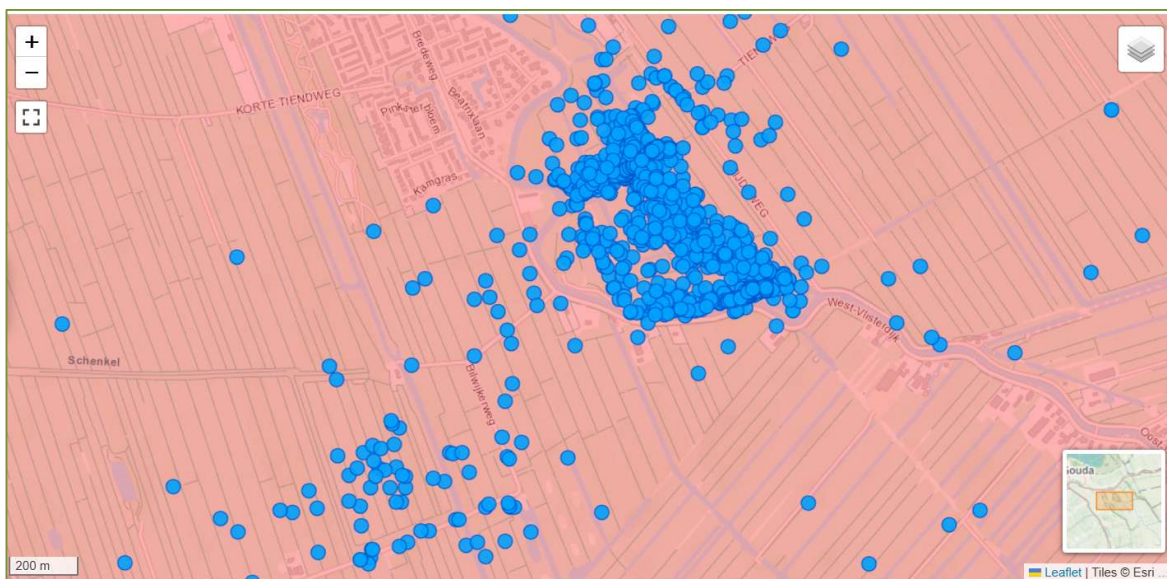
Het gebied wordt regelmatig bezocht door grote aantallen vogels. Weidevogels zoals kievit, grutto, wulp, watersnip, bosruiter, witgatje, kleine plevier en kemphaan zijn er aanwezig, vaak in hoge aantallen. Watervogels zoals slobend, krakeend, smient, fuut en dodaars vinden in de plassen voedsel en rustplaatsen. Ook tal van zeldzame of onverwachte soorten, waaronder poelruiter, porseleinhoen, steltkluut, zwarte stern en Cetti's zanger, zijn in het gebied waargenomen.

Het Doove Gat biedt daarnaast habitat voor een verscheidenheid aan zangvogels, waaronder blauwborst, graspieper, veldleeuwerik, rietgors, bosrietzanger, kleine karekiet, snor, rietzanger, ringmus en kneu. Deze vogelrijkdom trekt roofvogels aan, zoals buizerd, bruine kiekendief,

sperwer en torenvalk; in herfst en winter wordt het gebied zelfs door slechtvalk bezocht.

Dankzij de combinatie van natte graslanden, plassen, eilandjes en open structuren speelt het Doove Gat een belangrijke rol in het voedsel- en rustaanbod voor tal van weide- en watervogels, en draagt het bij aan de biodiversiteit van de Krimpenerwaard.

Naast de grutto (**Figuur 11**) worden in de nazomer en vroege herfst ook aanzienlijke aantallen kieviten (**Figuur 15**) waargenomen in Polder Beneden Haastrecht, oplopend tot circa 250 à 300 individuen. De wulp (*Numenius arquata*), een soort die landelijk sterk is afgenomen, bezoekt het gebied eveneens regelmatig om er in kleine groepen te foerageren.

Figuur 8. Waarnemingen van de grutto in Polder Beneden Haastrecht met Haastrecht-Zuid, natuurgebied Doove Gat (met concentratie van punten) en omliggende polders in de afgelopen vijf jaar. Bron: Waarneming.nl.

Als broedvogel zijn weidevogels in polder Haastrecht- Zuid tegenwoordig schaars te noemen. In de betreffende polder gaat het nog slechts om gemiddeld twee tot drie broedparen per soort (grutto, tureluur, kievit en scholekster), die voornamelijk gebruikmaken van de diepere delen van de polder, vooral op ruime afstand van bebouwing. In aangrenzende polders met meer openheid en rust, zoals in Polder Laag-Bilwijk, liggen de aantallen broedparen hoger.

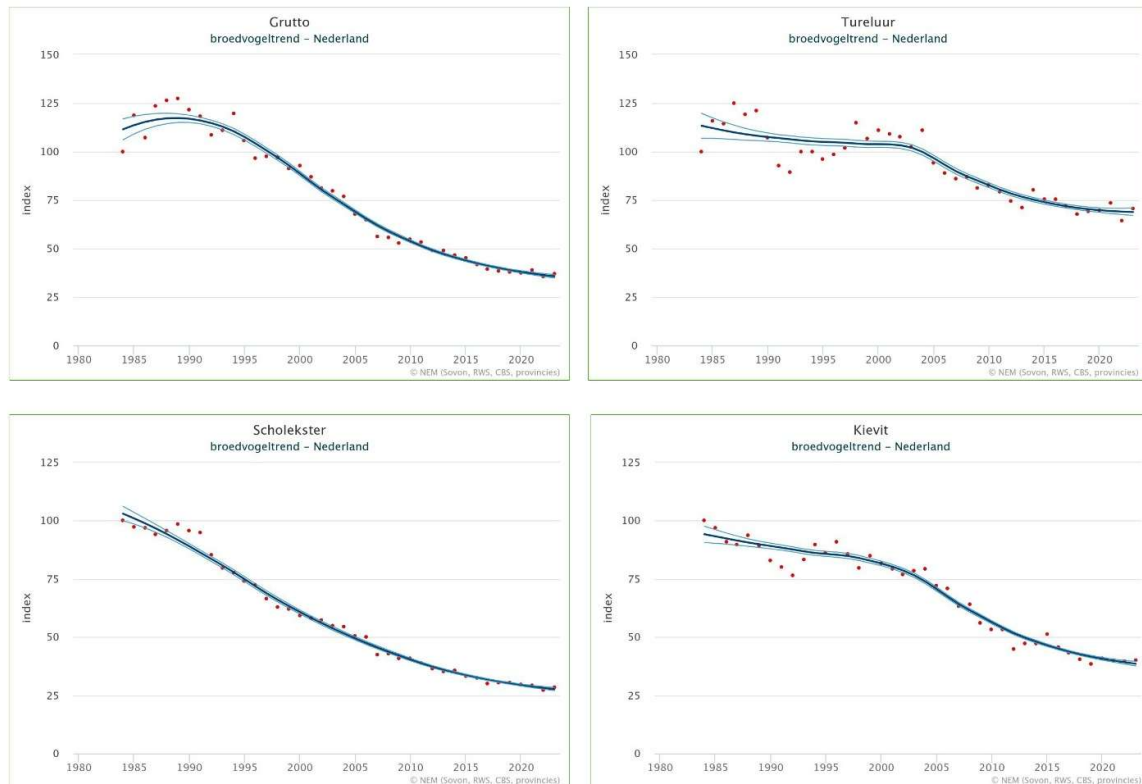
In andere delen van de Krimpenerwaard zijn gedeeltelijke successen geboekt met het creëren van plas-draszones, hetgeen heeft geleid tot stabilisering en plaatselijk zelfs lichte groei van het aantal broedparen van de meeste weidevogelsoorten in de Krimpenerwaard als geheel. Deze maatregelen hebben echter per saldo nog onvoldoende bijgedragen aan een duurzame aanwas van de gruttopopulatie (Dreef & Van der Winden, 2020; Agrarisch Collectief Krimpenerwaard, 2023). Naast hydrologische maatregelen spelen ook andere milieufactoren een essentiële rol bij het herstel van weidevogelpopulaties.

Verder blijkt dat de neerwaartse trend van de weidevogels met de grutto als vlaggenschip minder steil gaat in Natuurnetwerk dan in de gebieden erbuiten (**Figuur 12**), hetgeen het belang van het netwerk voor weidevogels aangeeft. Sommige soorten, zoals de tureluur (**Figuur 18**), laten hier ook herstel zien (Poot et al. 2023).

De belangrijkste factoren die de weidevogelstand beïnvloeden zijn onder meer de voortschrijdende landbouwintensivering en ruimtelijke versnippering, die leiden tot verlies van geschikt broedhabitat en verstoring door vroeg maaien en machinaal grondgebruik. Rust en openheid van het landschap zijn essentieel om verstoring en predatie te beperken. Hoge waterpeilen of zogenoemde plasdras-omstandigheden op royale schaal verbeteren de beschikbaarheid van bodemfauna, terwijl extensief maaibeheer en ruige grasvegetaties bescherming bieden aan kuikens. Daarnaast vormt predatie door grond- en luchtpredatoren (zoals vos, kraai en meeuw) een belangrijke drukfactor, met name in landschappen met weinig vegetatiestructuur.

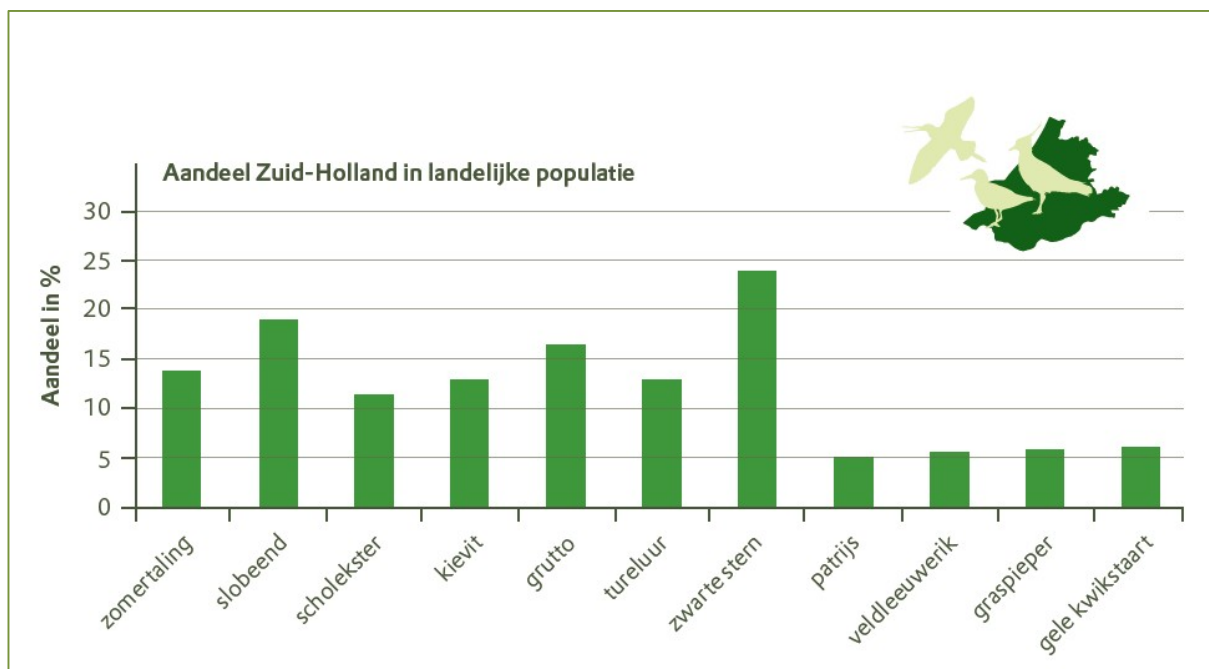
Verder spelen nutriëntenverrijking en klimaatverandering een toenemende rol. Overmatige bemesting en stikstofdepositie leiden tot uniforme, soortenarme grasmatten met een lagere insectenrijkdom, wat direct invloed heeft op het voedselaanbod voor kuikens. Klimaatverandering beïnvloedt de timing van het broedseizoen en de beschikbaarheid van voedsel; droogteperiodes en verschuivingen in seizoenspatronen zorgen ervoor dat het voedselaanbod niet altijd meer synchroon loopt met de behoeften van de kuikens.

Samenvattend blijkt dat behoud en herstel van weidevogelpopulaties in de Krimpenerwaard alleen mogelijk zijn bij een integrale aanpak waarin hydrologisch herstel, rust en ecologische ruimte, voedselbeschikbaarheid, effectieve predatiebeperking en duurzaam agrarisch beheer in samenhang worden bevorderd.

Figuur 9. De neerwaartse landelijke trends van vier soorten weidevogels als broedvogel in Nederland.

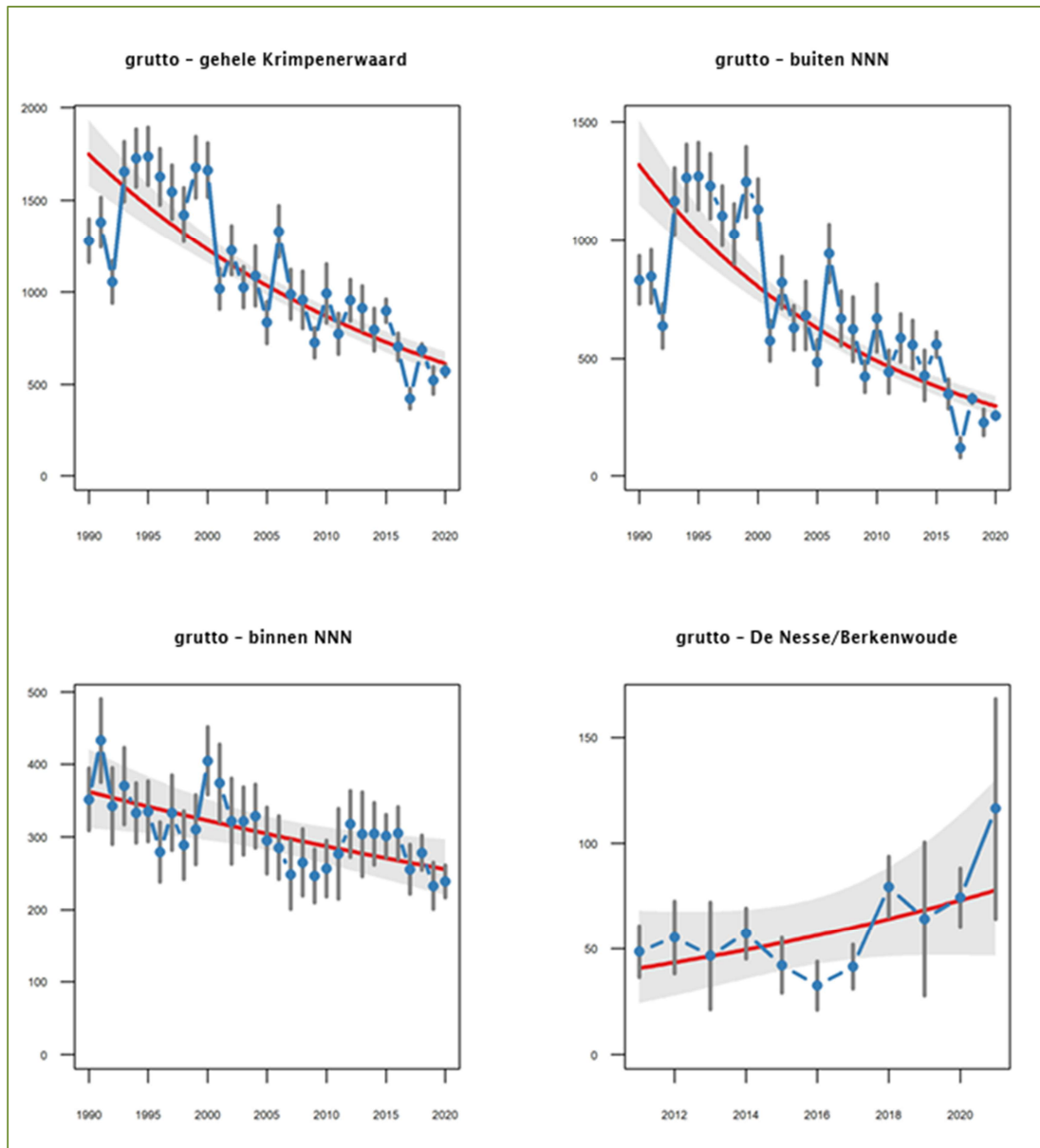
Bron: SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Figuur 10. Aandeel van Zuid-Holland in de landelijke vogelpopulaties van veenweidegebied en boerenland op basis van de gegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland in de periode 2013-2015.

Figuur 11. De grutto als vlaggenschip en nationale weidevogel in Nederland, gaat in veel gebieden sterk achteruit en vraagt om daadkrachtige bescherming: ook in Zuid-Holland.

Figuur 12. Totaal aantal territoria en (neerwaartse) trend van de grutto in de gehele Krimpenerwaard (linksboven) en per beheertype - Binnen NNN (Natuur Netwerk Nederland) in de Krimpenerwaard, buiten NNN en De Nesse/Berkenwoude. De aantallen territoria en trend van de gehele Krimpenerwaard zijn een combinatie van de aantallen territoria en trends van de drie typen. Bron: Poot et al. (2023).

Conclusie avifauna:

Polder Beneden Haastrecht met polders Haastrecht-Zuid, Bilwijk en reservaat Doove Gat ecologisch onlosmakelijk met elkaar verbonden bezitten tezamen een duidelijke vogelkundige waarde binnen de Krimpenerwaard, met name als foerageer-, rust- en in beperkte mate als broedgebied voor een grote vogeldiversiteit, in het bijzonder voor soorten van het oorspronkelijke veenweidehabitat en boerenland.

Het gebied vervult met name een belangrijke functie als refugium voor doortrekkende en pleisterende grutto's (*Limosa limosa*), en in mindere mate voor soorten als kievit (*Vanellus vanellus*), wulp (*Numenius arquata*) en andere kenmerkende weidevogels. Tevens dient het gebied een belang voor een scala watervogels, waaronder de smient, kleine zwaan, lepelaar, purperreiger en visdief.

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van bekende waarnemingen in het gebied en de nabije omgeving gedurende de afgelopen vijf jaar komen de volgende grondzoogdiersoorten momenteel sporadisch tot structureel in het gebied voor: West-Europese egel (*Erinaceus europaeus*), Europese mol (*Talpa europaea*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), ree (*Capreolus capreolus*), Europese haas (*Lepus europaeus*), dwergmuis (*Micromys minutus*), gewone bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), vos (*Vulpes vulpes*), bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*M. erminae*) en wezel (*M. nivalis*).

Tijdens het veldonderzoek werden meerdere individuen van de Europese haas waargenomen, op veel plaatsen in Nederland een afnemende soort.

Uitgelicht: waterspitsmuis

Voor het poldergebied bestaat ook een waarneming van de strikt beschermde en relatief zeldzaam regionaal voorkomende waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) uit 2022. Dit is eveneens een soort die vrij kritische eisen stelt aan het watermilieu, waaronder bij voorkeur habitat met veel oevervegetatie en schone en liefst kwelrijke wateren. De noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) ontbreekt echter, of hiervan zijn waarnemingen bekend uit de afgelopen 10 jaar.

De Europese Otter (*Lutra lutra*) als vlaggensoort en sinds een paar jaar een nieuwkomer in de grotere regio is nog niet in het onderhavige gebied, inclusief het Doove Gat, vastgelegd.

Conclusie grondgebonden zoogdieren:

Polder Beneden Haastrecht herbergt een representatieve en deels waardevolle gemeenschap van grondgebonden zoogdieren voor het veenweidelandschap. In het gebied komen zowel algemene soorten als egel (*Erinaceus europaeus*) en dwergmuis (*Micromys minutus*) voor, alsook enkele regionaal betekenisvolle soorten. De aanwezigheid van de Europese haas (*Lepus europaeus*), waarvan de populaties landelijk onder druk staan, wijst op het behoud van open graslandstructuren met voldoende voedselaanbod en rust. Hetzelfde geldt voor de kleine marterachtigen, met de hermelijn (*Mustela erminae*) als vlaggenschip voor de soortenbescherming in Nederland.

Van bijzonder belang is de waarneming van de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) in 2022, een strikt beschermde en relatief zeldzame soort binnen de regio. Deze soort stelt hoge eisen aan de waterkwaliteit en oevervegetatie en vormt daarmee een indicator voor lokaal gunstige (kwel)watermilieus.

De zoogdiergemeenschap van de polder kan daarmee worden gekarakteriseerd als ecologisch stabiel met lokaal waardevolle elementen, waarbij vooral de aanwezigheid van soorten die gevoelig zijn voor verstoring en waterkwaliteit — zoals de waterspitsmuis — de natuurwaarde van het gebied verhoogt. Dit vraagt om nader onderzoek naar het voorkomen en habitatbelang van deze soort in de betreffende polder met plangebied

Vleermuizen

Het is aannemelijk dat Polder Beneden Haastrecht, in nog nader te kwantificeren mate, functioneert als foerageergebied voor vleermuizen, waarbij verblijfplaatsen zich bevinden in bomen en gebouwen in de directe omgeving; dus niet in de open polder. Gedurende de afgelopen tien jaar zijn de volgende soorten foeragerend in de polder geregistreerd: de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*). Deze soorten zijn tevens vastgesteld in eerder onderzoek door de Zoogdiervereniging/VZZ in het bosgebied Bisdom van Vliet, gelegen direct ten noordwesten van het plangebied (Limpens & Van der Kuil, 2006), waarvoor toen betekenisvolle foerageerplaatsen en navigatieroutes voor vleermuizen zijn geconcludeerd.

In het verleden zijn eveneens waarnemingen gedaan van de meervleermuis (*Myotis dasycneme*). In de afgelopen vijf jaar zijn waarnemingen van deze soort in de omgeving van Haastrecht echter schaars, hetgeen ook wordt bevestigd door het inmiddels gedateerde onderzoek van Limpens & Van der Kuil in het Bisdom van Vliet (2006). Deze gegevens geven geen uitsluitel over het belang van Polder Beneden Haastrecht als foerageergebied of de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor deze soort, die zowel Europees als landelijk een beschermingsbelang heeft. Het beperkte aantal waarnemingen suggereert dat de meervleermuis schaars is in het gebied, of dat juist aanvullend, actualiserend onderzoek nodig is om het huidige gebruik en het ecologisch belang volledig in kaart te brengen in verband met de huidige ruimtelijke ontwikkelingen.

Conclusie grondgebonden vleermuizen:

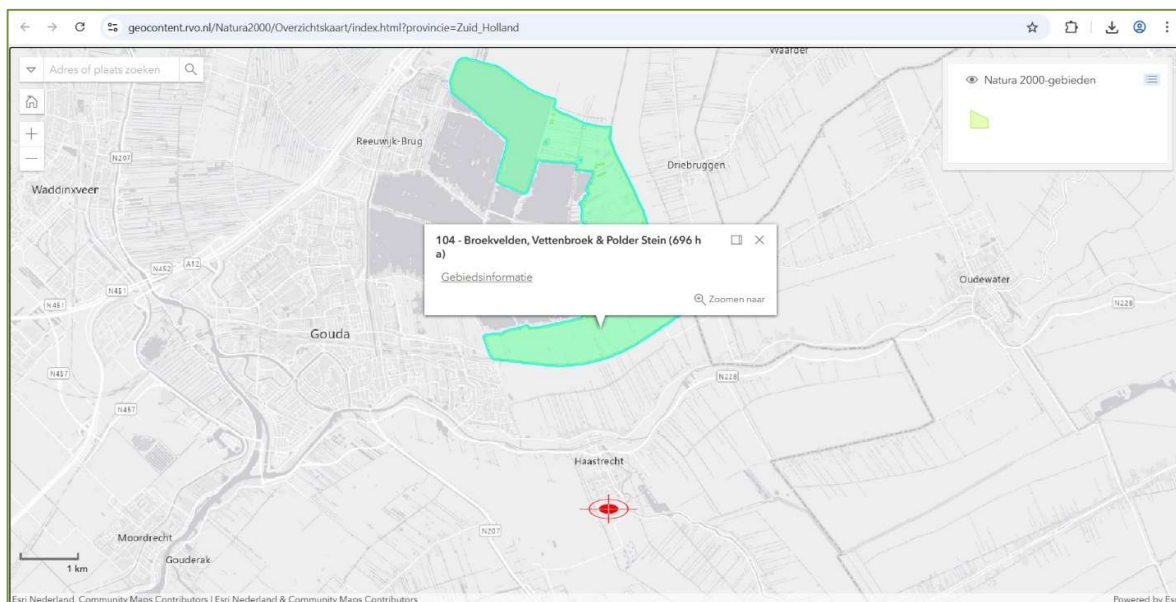
Polder Beneden Haastrecht vervult een zekere ecologische functie als foerageergebied voor vleermuizen, met name voor algemeen voorkomende soorten zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Het gebied biedt hierdoor bijdrage aan het lokale vleermuisnetwerk, vooral in combinatie met nabijgelegen bos- en oeverstructuren als verblijfsgebied.

Voor de meervleermuis (*Myotis dasycneme*), een soort met groot Europees en nationaal beschermingsbelang, lijkt de polder momenteel van beperkt belang, gezien de zeer schaarse waarnemingen. Dit benadrukt het potentiële nut van aanvullend onderzoek om het actuele gebruik door deze soort en mogelijke verblijfplaatsen in de omgeving nauwkeuriger vast te stellen.

Ligging in of bij beschermd natuurgebied

Natura 2000

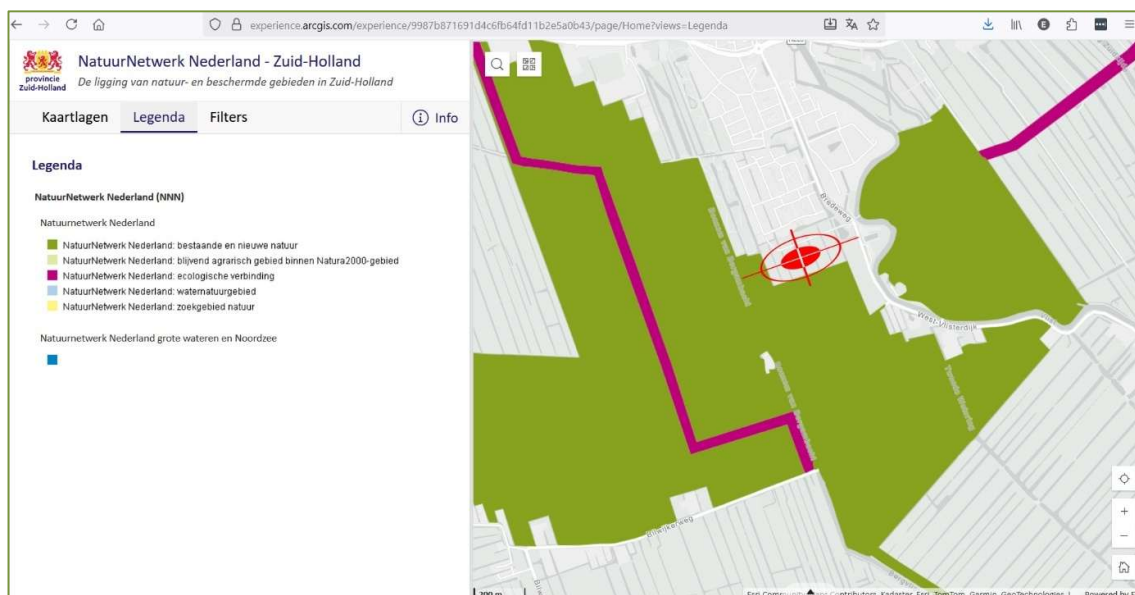
Het polder- en plangebied Haastrecht-Zuid samen met natuurgebied Doove Gat bevinden zich ruimschoots op afstand van een Natura 2000-gebied, in dit geval *104 - Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein* als dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (**Figuur 13**). Een landschapsecologische relatie tussen het plangebied en dit Natura 2000-gebied ligt met deze afstand niet voor de hand.

Figuur 13. Ligging van het plangebied (rood doelteken) ten aanzien van het meest dichtbijgelegen Natura 2000-gebied.

Natuurnetwerk Nederland

Het betreffende poldergebied Haastrecht -Zuid valt buiten het Natuurnetwerk Zuid-Holland of is hier onlangs uitgenomen (zie **Figuur 14**).

Figuur 14. Ligging van het plangebied Haastrecht-Zuid (rood doelteken) ten aanzien van het Natuurnetwerk Zuid-Holland (Bron: Provincie Zuid-Holland).

Het NNN is een netwerk van bestaande en nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden worden. **Het doel is om de biodiversiteit te vergroten, zodat planten en dieren zich beter kunnen verspreiden, en om de natuur weerbaarder te maken tegen invloeden als droogte en klimaatverandering.**

De kernwaarden van het Natuurnetwerk Zuid-Holland zijn het verbinden en versterken van natuurgebieden, het bevorderen van biodiversiteit door gevarieerde leefomgevingen, en het realiseren van een gezonde leefomgeving voor mens en natuur, met aandacht voor waterzekerheid en klimaatadaptatie. Het beleid streeft naar een natuurinclusieve samenleving waarin economische en maatschappelijke activiteiten verweven zijn met natuurlijke systemen, en waarin de natuur in goede conditie verkeert.

Specifieke *Kernwaarden en doelen* zijn:

- **Verbinding en versterking:**
- Het Natuurnetwerk verbindt bestaande natuurgebieden tot een robuust netwerk om ecologische processen te ondersteunen en de biodiversiteit te vergroten.
- **Biodiversiteit en natuurherstel:**
- Het versterken van de natuurlijke rijkdom van de provincie, zowel in als buiten beschermde gebieden, door het herstellen van natuurlijke systemen zoals veen en watergangen.
- **Gezonde leefomgeving:**
- Het creëren van een leefomgeving waarin wonen, werken en recreëren in harmonie zijn met natuur en landschap.
- **Klimaatadaptatie:**

- Het aanpakken van klimaatverandering door het herstellen van natuurlijke systemen, het vergroten van groenelementen in steden en het realiseren van voldoende zwemwater van goede kwaliteit.
- **Natuurinclusief werken:**
- Een verbindend principe waarbij in elke fase van planvorming, beleid, besluitvorming en beheer van ruimtelijke en maatschappelijke opgaven rekening wordt gehouden met de natuur, om zo een natuurinclusief Zuid-Holland in 2050 te realiseren.
- **Economische en maatschappelijke waarde:**
- Erkenning van de sterke maatschappelijke en economische waarde van natuur en landschap, en het bevorderen van een gezonde leefstijl en welvaart door voldoende groen en blauw.

Het Natuurnetwerk is beschermd. De regels rondom bescherming en ontwikkeling zijn te vinden in de Omgevingsverordening. Natuurbescherming van het NNN-onderdeel valt onder het Programma Veenweiden Krimpenerwaard.⁷

Externe werking

Externe werking verwijst naar de effecten die een ontwikkeling, zelfs als deze buiten het beschermde natuurgebied plaatsvindt, kan hebben op het Natuurnetwerk Nederland. Een voorbeeld hiervan is uitstralende verlichting die de duisternis in omliggende gebieden aantast of verstoring door recreatieve intensivering, wat nadelige gevolgen kan hebben voor de biodiversiteit in het NNN. Dit principe wordt ook door de provincie Zuid-Holland in de beoordeling van ecologische effecten gehanteerd.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de zorgplicht voor het voorkomen van zulke gevolgen van externe werking versterkt door de ETFAL-regel. Deze regel zorgt ervoor dat gemeenten bij het opstellen van hun omgevingsplan (de vroegere bestemmingsplannen) rekening moeten houden met de gevolgen voor natuur, ook als deze zich buiten het NNN bevinden: bij de onderhavige ontwikkeling in verband met de biodiversiteit en ecologische functies in de directe omgeving dus ook van toepassing.

Weidevogel- en ganzengebieden

Het plangebied en de directe omgeving maken geen deel uit van een aangewezen weidevogel- en/of ganzengebied zoals voorheen in de provincie zijn aangewezen, of deze zijn met wijzigingen van het ontwerp Zuid-Hollandse Omgevingsverordening Herziening 2024 opgeheven. Zulke vogelgebieden vallen tegenwoordig onder het Actieplan Boerenlandvogels Zuid-Holland 2019-2027. Bij verlies van weidevogelgebied vallend binnen het NNN geldt nog wel de compensatieregel, met elders habitatversterking middels maatregelen van het hetzelfde Actieplan.

⁷ <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/veenweiden-krimpenerwaard/>

Nationaal Landschap Het Groene Hart

De Krimpenerwaard met onderhavig gebied zijn sinds 2004 onderdeel van het Nationaal Landschap Het Groene Hart. Het Groene Hart is een overwegend landelijk en gevarieerd gebied, dat functioneert als een belangrijk tegenwicht voor de omliggende stedelijke gebieden. Het gebied combineert landbouw, natuur en recreatie, en biedt bewoners en bezoekers rust, ruimte en groen.

Voor vogels heeft het Groene Hart een grote ecologische betekenis, met name voor weidevogels, waaronder de inmiddels bedreigde soorten zoals grutto, kievit en scholekster. De afwisseling van natte graslanden, open weilanden en waterpartijen maakt het gebied geschikt voor zowel broedende als doortrekkende weidevogels, en draagt zo bij aan het behoud van de landelijke vogelrijkdom in Nederland.

4. ECOLOGISCHE EFFECTBEOORDELING

In dit hoofdstuk wordt in het licht van de beschreven ontwikkeling een ingreep-en-gevolg-relatie belicht met oog op duurzaam behoud van lokale natuurwaarden, die mede afhankelijk is van de (huidige) ecologische functionaliteit. Allereerst met opsomming van de ecologische waarden uit de voorgaande ecologische of natuurwaardenanalyse.

Ecologische waarden

Samengevat herbergt het poldergebied Haastrecht-Zuid in landschapsecologische relatie met het Doove Gat, beiden als onderdeel van de Krimpenerwaard, een opmerkelijk hoge biodiversiteit en functioneert het als een belangrijk refugium. Het gebied weerspiegelt daarmee het ecologisch karakter van het oorspronkelijke Zuid-Hollandse veenweide- met weidevogellandschap.

De belangrijkste beschermde soorten en natuurwaarden zijn:

- **Broedvogelgemeenschap:** Het poldergebied beschikt over een gevarieerd broedvogelbestand, met een representatieve weidevogelgemeenschap bestaande uit de primaire soorten grutto (*Limosa limosa*), tureluur (*Tringa totanus*), kievit (*Vanellus vanellus*) en scholekster (*Haematopus ostralegus*). Deze soorten broeden in de diepere delen van de polders van het slagenlandschap nog in relatief hoge dichtheden.
- **Moeras- en watervogelgemeenschap:** In samenhang met de omliggende boezemgebieden herbergt het veenweidegebied een diverse moeras- en watervogelgemeenschap, waaronder reigerachtigen, eenden, ganzen, steltlopers en diverse zangvogels. Door geleidelijke en cumulatieve effecten van verstedelijking, infrastructuur, recreatie, landbouw en klimaatverandering is de Krimpenerwaard in de afgelopen decennia al veel van haar oorspronkelijke vogelwaarden kwijtgeraakt, en blijft de ecologische druk toenemen.
- **Rust- en foerageerfunctie:** Het poldergebied vervult een belangrijke functie als rust- en foerageergebied, in directe samenhang met het Doove Gat, dat dient als onmisbaar pleister- en refugiumgebied voor kwetsbare soorten, met name de grutto (**Figuur 11**), die als vlaggenschipsoort van de afnemende weidevogels een bijzondere ecologische en symbolische waarde heeft.
- Met zekerheid leefgebied voor landelijk strikt beschermde diersoorten, waaronder de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*), rugstreeppad (*Epidalea calamita*), ringslang (*Natrix helvetica*) en mogelijk ook nader te onderzoeken soorten als de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*).

Navolgend wordt op basis van bestaande wetenschappelijke inzichten de ecologische impact van stedelijke en recreatieve ontwikkeling op broedgebieden van weidevogels in Nederlandse poldergebieden verder besproken.

Weidevogels en ruimtelijke ontwikkeling

De Nederlandse veenweidegebieden waren of behoorden juist tot de belangrijkste broedlocaties voor weidevogels in Europa. Primaire weidevogelsoorten zoals de grutto, tureluur, kievit, scholekster en ook de gele kwikstaart en zomertaling zijn van oorsprong⁸ sterk afhankelijk van open, en bloemrijke natte graslanden voor een succesvol broedseizoen (Beintema et al., 1996). De voortschrijdende en rappe verstedelijking en recreatieve ontwikkelingen in Nederland bedreigen echter versnellend hun leefomgeving, als volgt.

Habitatverlies en versnippering

Door de uitbreiding van steden, infrastructuur en recreatiegebieden verdwijnen geschikte broedgebieden van weidevogels, wat primair leidt tot verminderde broedkansen, aanwas en foerageer- en rustmogelijkheden voor weidevogels (Beintema et al., 1995; Sanders et al., 2003; Hettema, 2004; Bruinzeel & Schotman, 2011; Oosterveld et al., 2014; Bos et al., 2016; Bos et al., 2017; Wymenga & Melman, 2011; Van der Velde et al., 2020; SOVON Vogelonderzoek Nederland (2024 a, b, c & d).

Areaalverkleining van geschikt en traditioneel bestaand leefgebied van primaire weidevogels wordt beschouwd als een van de hoofdoorzaken van de landelijke en ook internationale achteruitgang, naast intensiverend agrarisch landgebruik zorgend voor kwaliteitsafname.

Habitatfragmentatie vergroot bovendien de dispersieafstand tussen (nog) geschikte en (genetisch ingeprente) broedgebieden van weidevogels, waardoor de samenhang binnen de oorspronkelijke populaties afneemt. Dit maakt de vogels kwetsbaarder, bijvoorbeeld voor nestpredatie, en vergroot het risico op desoriëntatie en verminderde overlevingskansen door marginalisering. Daarnaast leidt fragmentatie tot een afname van het ecologisch draagvlak, wat resulteert in een intensievere concurrentie om geschikte broed- en foerageergebieden. Kleinere populaties in geïsoleerde, versnipperde leefgebieden lopen daardoor een verhoogd risico op lokaal uitsterven, in overeenstemming met het wetenschappelijke principe van de *eilandtheorie*.

Daarnaast vormt de toenemende klimaatverandering een extra bedreiging voor weidevogels, vooral in gebieden die al onder druk staan door milieufactoren. Langdurige droogteperiodes, zoals die van de afgelopen jaren, verminderen de voedselbeschikbaarheid voor steltlopers, waaronder de grutto, tureluur, kievit en scholekster. Deze soorten zijn sterk afhankelijk van een voldoende aanbod aan regenwormen en insecten; ondiep met hun snavels bereikbaar in vochtige bodem (Beintema et al. 1995). Om deze negatieve effecten te keren, is een versterking van ecologische buffers noodzakelijk, in de vorm van kwalitatief hoogwaardige weidevogelgebieden met toegewijd, duurzaam en optimaal beheer gericht op voedselbeschikbaarheid en populatieaanwas.

⁸ Broedvogels van rustige en wijds open vochtig-natte gebieden, waaronder hoogveen, toendra, kustvlakten en steppe (Beintema et al. 1995).

Figuur 15. Ook de kievit als eerst nog algemene weide- en akkervogel is inmiddels in vrije populatieval geraakt door veelvuldig verlies aan habitatkwaliteit

Verhoogde kwetsbaarheid van vogelpopulaties door stedelijke ontwikkeling

De kwetsbaarheid van kleinere weidevogelpopulaties als gevolg van stedelijke uitbreiding en habitatinkapseling wordt hieronder nader toegelicht aan de hand van verschillende milieu-invloeden.

Toename van predatie en verstoring

Stedelijke ontwikkeling, inclusief groenstructuren en menselijke activiteiten, trekt in wisselende mate bepaalde roofdieren van weidevogels aan, met name cultuurvolgende soorten zoals kraai-achtigen, meeuwen, vos (*Vulpes vulpes*), marterachtigen, egel (*Erinaceus europaeus*), bruine rat (*Rattus norvegicus*) en verwilderde katten (*Felis catus*). Naast hun algemene versturende effect vormen deze predatoren een directe bedreiging voor de eieren en kuikens van weidevogels.

Intensief antropogeen gebruik en de inkapseling van het landschap vergroten de predatiedruk door grondpredatoren, waaronder de vos en marterachtigen. Door het verlies van oorspronkelijke prooibasis—met name woelmuizen—zijn deze predatoren meer afhankelijk geworden van een breder voedselspectrum, waaronder het broedsel van weidevogels. Predatie kan daarom een kritische impact hebben op gebieden waar weidevogels slechts in lage dichtheden broeden, en deze impact kan zich uitbreiden door stedelijke ontwikkeling.

Het is aannemelijk dat uitbreiding van woningbouw in Haastrecht-Zuid de impactzone van predatoren, bijvoorbeeld door huiskatten, zal vergroten, waardoor de reproductie en aanwas van weidevogels in het grotere poldergebied verder kan afnemen.

Toename van antropogene verstoring algemeen

Een toename van circa 300 huishoudens, met naar schatting gemiddeld 3-4 personen per huishouden, leidt naar verwachting tot hogere verkeers- en recreatiedruk in en rond het poldergebied met ook het natuurgebied Doove Gat. Dit kan de aanwezigheid en diversiteit van weidevogels negatief gaan beïnvloeden, vooral tijdens het broedseizoen, maar ook tijdens cruciale perioden zoals foerageren, rusten, vogeltrek en overwintering.

Er bestaat een groeiende wetenschappelijke consensus dat antropogene verstoringen bij vogels en andere dieren leiden tot verhoogde concentraties van stresshormonen. Deze stress kan broed-, foerageer- en rustgedrag verstoren, met negatieve consequenties voor welzijn, voortplantingssucces en overleving. De effecten van afzonderlijke of gecombineerde verstoringen zijn complex en variëren per soort, tijdsduur en frequentie, vaak in interactie met andere milieufactoren. Het uiteindelijke effect is moeilijk te voorspellen en dient te worden beoordeeld aan de hand van ecologische risicoschattingen (Blumstein, 2016; Price, 2018; Gaynor et al., 2018; Goodship & Furness, 2022).

De algemene consensus is dat stedelijke ontwikkelingen het welzijn van dieren die afhankelijk zijn van natuurgebieden of extensief beheerde gebieden, waaronder weidevogels, verminderen.

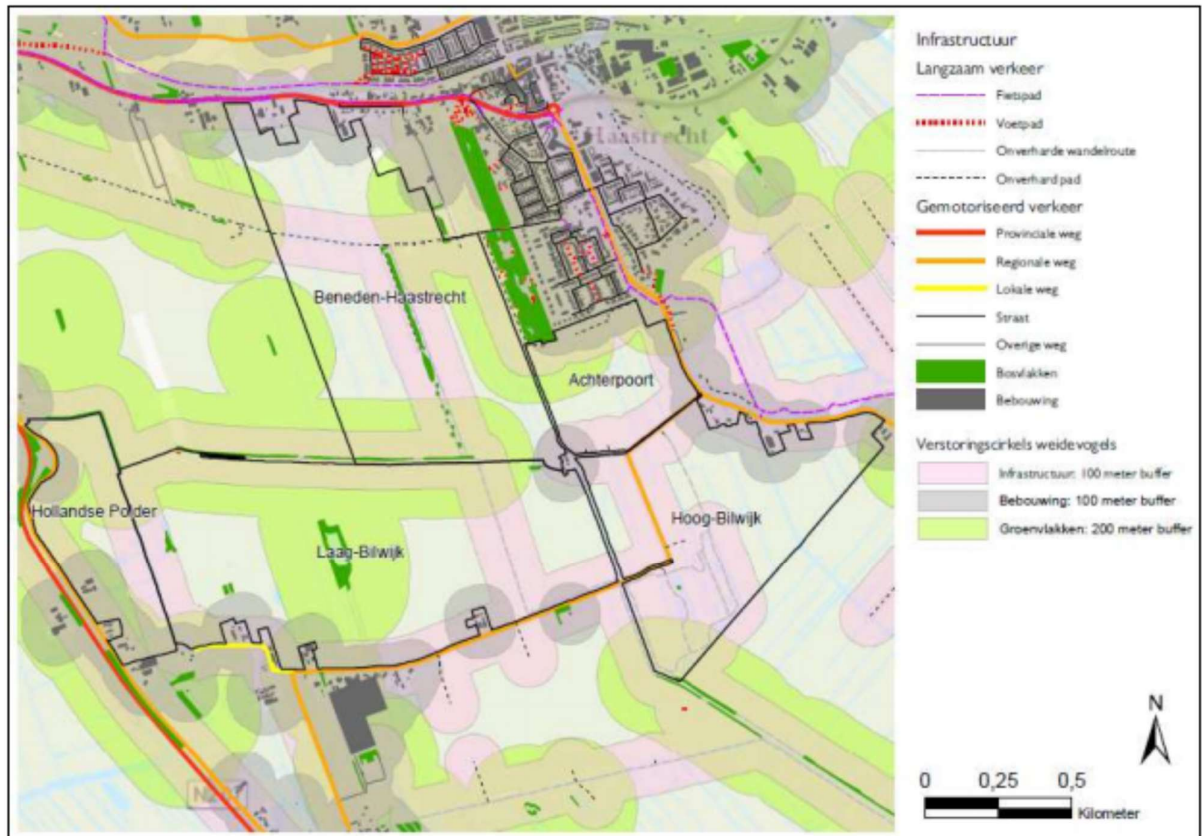
Krijgsveld et al. (2022) bieden een uitgebreid overzicht van de verstoringgevoeligheid van vogels met betrekking tot recreatie en de benodigde bufferzones binnen de Nederlandse context. Dit onderzoek richt zich op verschillende habitattypen en vogelgebieden met gemiddelde recreatieve activiteit. **Tabel 1** geeft een samenvatting van deze bevindingen voor weide- en watervogels in het onderhavige poldergebied.

Tabel 1. Verstoringgevoeligheden van gebiedsrelevante weide- en watervogelsoorten met bufferafstanden uit het rapport over **recreatiedruk** op vogels van Vogelbescherming (Krijgsveld et al. 2022).

Soort	Verstoringgevoeligheid	Nodige bufferafstand (meter)
Zomertaling	Groot	100-250 broedend
Krakeend	Middelgroot	100-250 foeragerend
Smient	Groot	100-250 foeragerend
Slobeend	Groot	250-500 foeragerend
Bergeend	Variabel	100-250 m (rustend of foeragerend)
Scholekster	Groot	50-100 foeragerend
Kluut	Groot	250-500 foeragerend/broedend
Grutto	Groot	100-250 foeragerend/broedend
Tureluur	Groot	50-250 foeragerend/broedend
Kievit	Groot	100-250 foeragerend

Deze tabel en ook de verstoringafstanden in Tabel 2 impliceren dat het risico op significante verstoring van de meest verstoringgevoelige weide- en watervogels toeneemt door woningbouw met recreatieve voorzieningen en activiteiten, met intensivering van verstorende uitstraling over een groot gebied; door stedelijke uitbreiding. Een nieuwe woonwijk legt feitelijk een nieuw verstoringfront op. Voor weidevogels betekent dat er een nieuwe verstoringzone

ontstaat tot wel 250 meter vanaf bijvoorbeeld nieuwe gebouwen en verkeersinfrastructuur (zie **Figuur 16**), met cumulatieve werking⁹.

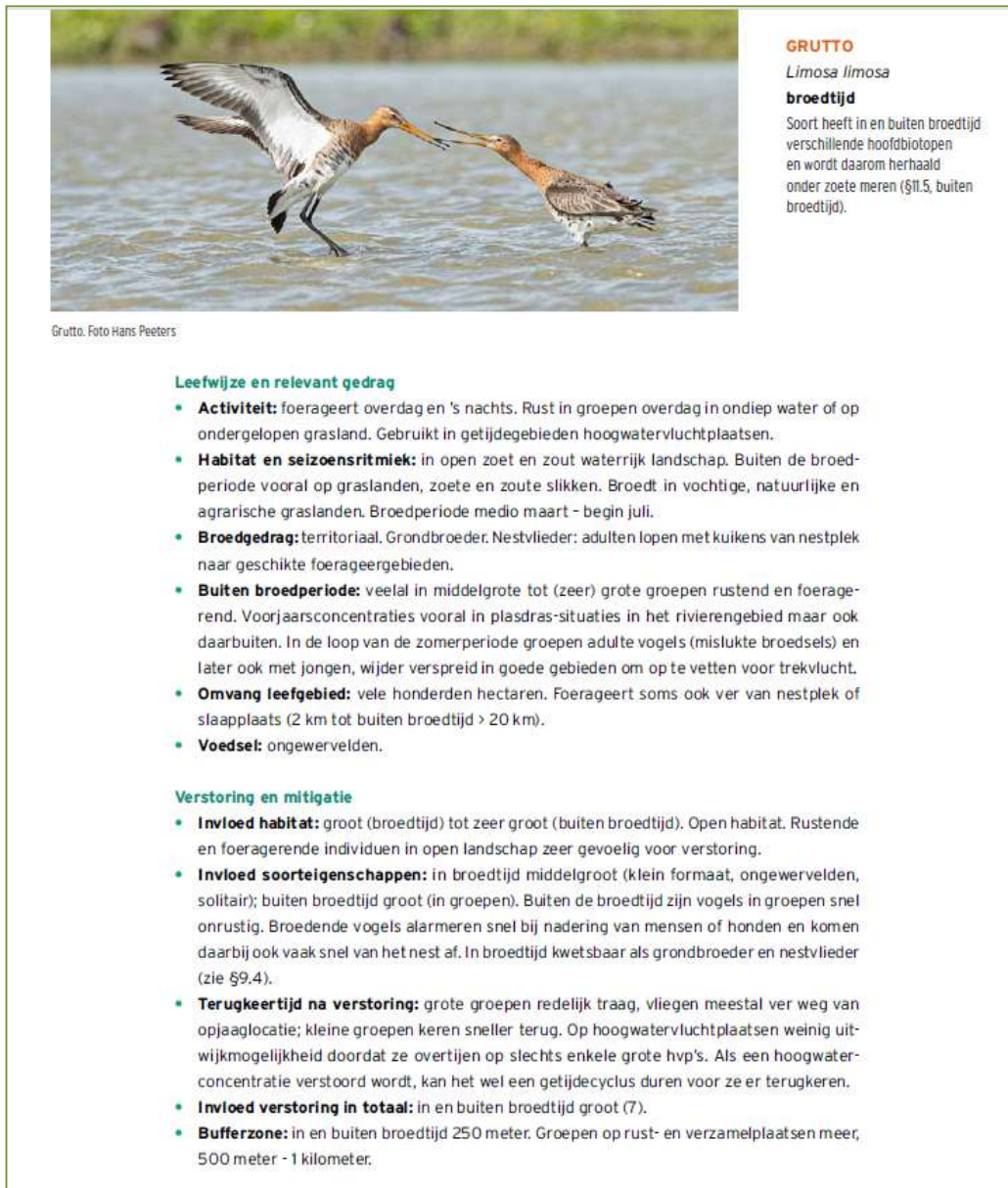

Figuur 16. Verstoringzones die ontstaan bij scenario's van diverse ontwikkelingen Beneden Haastrecht, op basis van de verstoringafstanden in Tabel 2.

Dit betekent dat vooral veel broedvogels naar rustiger gebieden zullen uitwijken, waaronder stellopers die vooral de meer afgelegen polderdelen in de omgeving moeten gaan benutten, in concurrentie met broedvogels die daar al aanwezig zijn. **Dit valt onder Externe werking** (zie onderdeel over het Natuurnetwerk)

Wat de invloed van verhoogde recreatieve druk betekent voor de grutto, zoals in verband met de rustplaatsfunctie voor deze soort van het Doove Gat, wordt in het navolgende kader (**Figuur 17**) uit Krijgsveld et al. (2022) aangegeven.

⁹ Rapport_verkenning_inrichting_Bilwijk, 8 juni 2016, Ref. 1500044A22-R16-460)

Figuur 17. Factsheet verstoring en de benodigde bufferzoning voor recreatieve invloeden ten aanzien van de grutto uit Krijgsveld et al. (2022).

Licht- en geluidsvervuiling

Stadsuitbreiding leidt onvermijdelijk tot een toename van 'lichtvervuiling', wat de natuurlijke ritmes van diersoorten, waaronder ook weidevogels, kan verstoren. Uit het onderzoek van De Molenaar et al. (2000) blijkt inderdaad dat kunstmatige lichtbronnen broedende en foeragerende grutto's op afstand houden, waardoor het effectieve habitatgebruik met enkele honderden meters kan worden beperkt. Andere diersoorten kunnen gedesoriënteerd raken door kunstlicht.

Ook geluidsbronnen, zoals verkeer en bouwactiviteiten, veroorzaken verstoring, stress en nestverstoring bij zowel broedende als rustende vogels. Uit het wetenschappelijk onderzoek van

Reijnen et al. (1996) blijkt dat een geluidsniveau van 47 dB(A) als drempelwaarde geldt voor verkeersgeluid over een etmaal, waarboven broeddichtheden van weidevogels geleidelijk beginnen af te nemen; bij waarden boven de 60 dB(A) is dit effect significant of doorslaggevend voor het permanente verlies van een broedpopulatie.

In **Tabel 2** worden vanuit de wetenschap afgeleide verstoringafstanden gegeven, die bepalend zijn voor de vestiging en dichtheden van weidevogels in open graslandgebieden ten aanzien van hoog opgaande objecten en (geluids)structuren: niet alleen als gevolg van stedelijke maar ook bosontwikkeling (Bruinzeel & Schotman, 2011).

Tabel 2. Gemiddelde verstoringafstanden voor verschillende verstoringbronnen bepalend voor de vestiging en dichtheden van weidevogels, zoals ook gehanteerd in het provinciale *Werkplan Weidevogels 2007-2013* (Bron: Bruinzeel & Schotman, 2011).

Storingsbron	Verstoringafstand (m)
Gemeentelijke weg	50
Provinciale weg	100
Autosnelweg	150
Spoorlijn (intercity)	150
Spoorlijn (lokaal)	100
Fietspad	50
Opgaande begroeiing (bos <0,5 ha, houtsingel, bomenrij, boomgroep)	200
Bos (>0,5 ha)	250
Rietland	200
Hoogspanningsleiding	100
Bebouwing (buiten bebouwde kom)	200
Bebouwing (bebouwde kom)	300
Gaswinstation	325
Windturbines	200

Effecten op andere beschermde soorten

Voor belangwekkende soorten waaronder de platte schijfhoren, rugstreeppad en ringslang betekent stedelijke ontwikkeling onherroepelijk verlies van habitat, niet alleen direct door fysiek oppervlakteverlies en slotendemping, maar ook door versturende uitstraling met gecombineerde milieu-invloeden en mogelijk waterkwaliteitsverlies.

Conclusie: Ecologische effecten van stedelijke en recreatieve ontwikkeling in Haastrecht-Zuid op de biodiversiteit en ecologische functionaliteit

Het poldergebied Haastrecht-Zuid met Doove Gat herbergt een hoogwaardige biodiversiteit, met onder meer representatieve populaties van weidevogels zoals grutto, tureluur, kievit en scholekster, een diverse moeras- en watervogelgemeenschap, en leefgebieden voor landelijk strikt beschermde soorten zoals platte schijfhoorn, rugstreeppad en ringslang. Het gebied vervult een cruciale functie als verblijfs- met rust- en foerageergebied, in samenhang met het Doove Gat, dat dient als refugium voor kwetsbare soorten, met name de grutto.

Stedelijke uitbreiding en recreatieve druk veroorzaken gecombineerd en cumulatief meerdere ecologische effecten:

1. **Habitatverlies en fragmentatie:** uitbreiding van bebouwing en infrastructuur verkleint en versnipperd het beschikbare broed- en foerageergebied, vermindert dispersie tussen populaties en verhoogt het risico op lokale uitsterving van kleine weidevogelpopulaties.
2. **Predatie:** cultuurvolgende predatoren (bijvoorbeeld kraaien en huiskatten) opererend vanuit stedelijke omgeving, vormen een directe bedreiging voor eieren en kuikens, waarbij uitbreiding van woningbouw de impactzones in de Krimpenerwaard kan vergroten.
3. **Antropogene verstoring:** verhoogde recreatie, verkeer, licht- en geluidsvervuiling leidt tot toenemende stresseffecten bij vogels, verstoring van broed-, foerageer- en rustgedrag, en kan de aanwezigheid en dichtheid van weidevogels significant verminderen, of deze moeten uitwijken naar dichtbijgelegen gebieden in concurrentie met populaties die daar als bestaan onder bepaalde milieudruk.

Kritische soorten als de grutto zijn bijzonder gevoelig voor verlies aan habitatkwaliteit door stedelijke verstoring, die over grote afstand kan gaan afspelen, of in de orde van 100–500 meter. Dit betekent een groter verlies aan habitatkwaliteit voor de grutto en andere weidevogels dan in fysieke zin wordt verondersteld.

4. **Effecten op andere beschermde soorten:** soorten zoals de platte schijfhoorn, rugstreeppad en ringslang lijden onder direct verlies van habitat en de cumulatieve effecten van verstoring en veranderingen in waterkwaliteit.

Stedelijke ontwikkeling en toegenomen recreatieve druk in Haastrecht-Zuid vormen een significante bedreiging voor de ecologische functionaliteit en biodiversiteit van het gebied. Effecten zijn vooral voelbaar bij kwetsbare weidevogels en strikt beschermde soorten, en betreffen zowel direct verlies van leefgebied als cumulatieve effecten zoals verstoring, predatie en habitatfragmentatie. Dit vraagt omgekeerd om duurzaam behoud van de lokale natuurwaarden met buffering, voorkomen van verstoringen en versterking met kwalitatief hoogwaardig weidevogel- en moeraslandschap.

Figuur 18. Tureluur.

4. ECOJURIDISCHE DUIDING: BESCHERMING VAN SOORTEN EN NATUURGEBIEDSDOELEN

Uit de voorgaande ecologische analyse blijkt dat het poldergebied Haastrecht-Zuid in ecologisch functionele samenhang met het natuurreservaat de Hooge Boezem achter Haastrecht of 'Doove Gat' een wezenlijke bijdrage levert aan het provinciale natuurnetwerk door de aanwezigheid van hoge biodiversiteitswaarden van de oorspronkelijk karakteristieke veenweide-ecosystemen. De voorgenomen stedelijke uitbreiding en intensivering van recreatiegebruik brengen deze natuurwaarden in toenemende mate onder druk. Daarmee komt niet alleen de lokale (landschaps)ecologische functionaliteit van het gebied in bredere zin, maar ook de juridische bescherming van soorten en habitats in het geding.

Landelijk en Europees beschermde soorten

Binnen en in de directe invloedssfeer van het plangebied komen diverse soorten voor die vallen onder de bescherming van nationale en Europese natuurwetgeving. Hieronder vallen onder meer primaire weidevogels zoals de grutto (*Limosa limosa*), tureluur (*Tringa totanus*), kievit (*Vanellus vanellus*) en scholekster (*Haematopus ostralegus*), evenals strikt beschermde soorten als de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*), rugstreepad (*Epidalea calamita*), ringslang (*Natrix helvetica*) en mogelijk ook de heikikker (*Rana arvalis*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*).

Voor een aantal van deze soorten geldt dat hun **staat van instandhouding in Nederland ongunstig tot zeer ongunstig** is. Anderen zijn kwetsbaar. Volgens de Vogelrichtlijn (Richtlijn 2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) dienen lidstaten, waaronder Nederland, maatregelen te treffen om verdere achteruitgang van deze soorten te voorkomen en herstel te bevorderen. De Krimpenerwaard met nog veel oorspronkelijke veenweidenatuur vervult hierin een functie als kerngebied binnen het provinciale natuurbeleid (onder meer verwoord in het Actieplan Boerenlandvogels 2019-2027) en binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Tabel 3 geeft een uiteenzetting van de meest uitspringende beschermde en andere belangwekkende natuurwaarden die op basis van de ecologische effecten-analyse aannemelijk in meer of mindere mate benadeeld gaan worden binnen de invloedssfeer van de beschreven nieuwbouw.

Tabel 3. Beschermde soorten van poldergebied Haastrecht-Zuid – Haastrecht-Zuid in ecologische samenhang met het Doove Gat, gemotiveerd vallend binnen de invloedssfeer of nadelige effecten van de nieuwe verstedelijking.

Natuurwaarde	Beschermingsstatus ¹⁰ en ander relevant natuurbeschermingsbeleid Aanvullend onderzoek?	Toepasselijke bescherming ten aanzien van belangrijke en aannemelijke bedreigingen voor populaties
Platte schijfhoorn <i>Anisus vorticulus</i>	<i>Landelijk beschermde soort</i> Nederland draagt internationale verantwoordelijkheid voor bescherming van deze aan veenweide gebonden slakkensoort Regionaal tot lokaal voorkomend in veenweide- en natuurgebieden. Actualiserend soortgericht onderzoek in het plangebied en omgeving noodzakelijk	Beschermde soorten conform art 11.46, lid 1, onder a en e, Bal: Van nature in Nederland voorkomende soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage IV Verstedelijking, bosaanleg en het dempen van sloten.
Veenmol <i>Gryllotalpa gryllotalpa</i>	Rode Lijst: kwetsbaar	Verdroging
Grote modderkruiper <i>Misgurnus fossilis</i>	<i>Landelijk beschermde soort</i> Rode Lijst: kwetsbaar Actualiserend soortgericht onderzoek in het plangebied en omgeving noodzakelijk	EU Habitatrichtlijn Verstedelijking en slootdemping
Rugstreeppad <i>Epidalea calamita</i>	<i>Landelijk beschermde soort</i> Rode lijst: Thans niet bedreigd Actualiserend soortgericht onderzoek in het plangebied en omgeving noodzakelijk	EU Habitatrichtlijn Verstedelijking, verkeersintensivering en dempen van (ondiepe) sloten.
Heikikker <i>Rana arvalis</i>	<i>Landelijk beschermde soort</i> Rode lijst: Thans niet bedreigd <i>Actualiserend soortgericht onderzoek in het plangebied en omgeving noodzakelijk</i>	EU Habitatrichtlijn Verstedelijking, verkeersintensivering, afname waterkwaliteit en dempen van sloten
Ringslang <i>Natrix helvetica</i>	<i>Landelijk beschermde soort</i> Rode Lijst: Kwetsbaar Actualiserend soortgericht onderzoek in het plangebied en omgeving noodzakelijk	A. Soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder a, Bal Verstedelijking, verkeersintensivering, afname waterkwaliteit en dempen van wateren.
Zomertaling <i>Spatula querquedula</i>	<i>EU Vogelrichtlijn</i> Rode lijst: Bedreigd Staat van Instandhouding is Zeer ongunstig.	Europese Vogelrichtlijn Verlies habitat, waaronder rust- en foerageergebied

10 <https://minez.nederlandsesoorten.nl/zoeken-naar-soort>

Natuurwaarde	Beschermingsstatus ¹⁰ en ander relevant natuurbeschermingsbeleid Aanvullend onderzoek?	Toepasselijke bescherming ten aanzien van belangrijke en aannemelijke bedreigingen voor populaties
Grutto <i>Limosa limosa</i>	<i>EU Vogelrichtlijn</i> Rode lijst: Gevoelig Icoonsoort voor Zuid-Holland Staat van Instandhouding is Zeer ongunstig. ➤ Jaarrond beschermde rustplaatsen in Fryslân.	Europese Vogelrichtlijn Zeer gevoelig voor verstoring door onder meer landschappelijke inkapseling door hoogstaande objecten, recreatie, verdroging en landbouwintensivering.
Tureluur <i>Tringa totanus</i>	<i>EU Vogelrichtlijn</i> Rode lijst: Gevoelig Staat van Instandhouding is Zeer ongunstig. ➤ Jaarrond beschermde rustplaatsen in Fryslân. .	Europese Vogelrichtlijn Zeer gevoelig voor verstoring door onder meer landschappelijke inkapseling door hoogstaande objecten, recreatie, verdroging en landbouwintensivering.
Kievit <i>Vanellus vanellus</i>	<i>EU Vogelrichtlijn</i> Staat van Instandhouding is Zeer ongunstig.	Europese Vogelrichtlijn Gevoelig voor met name landbouwintensivering en in mindere mate voor andere menselijke milieudruk, waaronder recreatie.
Scholekster <i>Haematopus ostralegus</i>	<i>EU Vogelrichtlijn</i> Staat van Instandhouding is Zeer ongunstig. ➤ Jaarrond beschermde rustplaatsen in Fryslân.	Europese Vogelrichtlijn Gevoelig voor met name landbouwintensivering en in mindere mate voor andere menselijke milieudruk, waaronder recreatie.
Kluut <i>Recurvirostra avosetta</i>	<i>EU Vogelrichtlijn</i> Staat van Instandhouding is Matig ongunstig.	Europese Vogelrichtlijn Gevoelig voor met name landbouwintensivering en in mindere mate voor andere menselijke milieudruk, waaronder recreatie.
Gele kwikstaart <i>Motacilla flava</i>	<i>EU Vogelrichtlijn</i> Rode lijst: Gevoelig Staat van Instandhouding is Zeer ongunstig.	Europese Vogelrichtlijn Gevoelig voor met name landbouwintensivering en in mindere mate voor andere menselijke milieudruk, waaronder recreatie.
Graspieper	<i>EU Vogelrichtlijn</i>	Europese Vogelrichtlijn

Natuurwaarde	Beschermingsstatus ¹⁰ en ander relevant natuurbeschermingsbeleid Aanvullend onderzoek?	Toepasselijke bescherming ten aanzien van belangrijke en aannemelijke bedreigingen voor populaties
<i>Anthus pratensis</i>	Rode lijst: Gevoelig Staat van Instandhouding is Zeer ongunstig.	Gevoelig voor met name landbouwintensivering en in mindere mate voor andere menselijke milieudruk, waaronder recreatie.
Veldleeuwerik <i>Alauda arvensis</i>	EU Vogelrichtlijn Rode lijst: Gevoelig Staat van Instandhouding is Zeer ongunstig.	Gevoelig voor met name landbouwintensivering en landschappelijke verdichting.
Waterspitsmuis <i>Neomys fodiens</i>	Landelijk beschermde soort Rode Lijst NL (2020): thans niet bedreigd Actualiserend soortgericht onderzoek in het plangebied en omgeving noodzakelijk	Kwetsbaar voor verdwijnen natuurlijke en dichte oevervegetatie en intensivering van verkeer en recreatie binnen en rondom leefgebied. ➤ Afname veilige dispersiemogelijkheden. ➤ Verslechtering voedselbasis.
Vleermuizen	EU Habitatrichtlijn Informatie over het belang van terreingebruik (jacht- en navigatie- of trekgebied) voor de Meervleermuis ontbreekt. Actualiserend soortgericht onderzoek in het plangebied en omgeving noodzakelijk, met name in verband met de meervleermuis	Europese Habitatrichtlijn

Juridisch kader

De bescherming van natuur en soorten is sinds 1 januari 2024 geïntegreerd in de *Omgevingswet*, waarin de bepalingen uit de voormalige *Wet natuurbescherming (Wnb)* zijn opgenomen. In samenhang met de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn geldt het volgende juridische kader voor het projectgebied:

1. Gebiedsgerichte bescherming

Verstoring of aantasting (middels *Externe werking*) van in dit geval onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland met specifieke kernwaarden en doelstellingen is uitsluitend toegestaan indien is aangetoond dat:

- Er geen significant negatieve effecten optreden, of;
- er mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen die de ecologische integriteit van het gebied waarborgen.

2. Soortenbescherming

Op grond van artikel 11.75 van de Omgevingswet (voorheen artikel 3.5 Wnb) is het ver-

boden om beschermde soorten opzettelijk te verstoren, hun voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen. Ontheffing hiervan is slechts mogelijk wanneer:

- Sprake is van een *zwaarwegend maatschappelijk belang* (bijvoorbeeld woningbouw van openbaar belang);
- geen redelijk *alternatief* aanwezig is, en;
- adequate mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen om de populaties duurzaam te waarborgen.

3. Cumulatieve effecten

Bij de ecojuridische beoordeling moeten naast directe effecten ook *indirecte en cumulatieve effecten* worden meegenomen. Dit betreft met name de optelsom van habitatverlies, versnippering, predatie- en verstoringseffecten die reeds bijdragen aan de landelijke afname van weidevogels en andere open-landsoorten.

Conclusie en juridische implicatie

De geplande stedelijke uitbreiding in Haastrecht-Zuid raakt aantoonbaar aan beschermde soorten en ecologische waarden of functies binnen de Krimpenerwaard, waaronder ook de ecologische netwerkfunctie met Externe werking (zie ook **Figuur 16**). Volgens de geldende ecojuridische kaders kan uitvoering van het plan alleen plaatsvinden na een volledige natuurtoets conform de Omgevingswet en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Indien uit deze toets blijkt dat significante negatieve effecten niet uit te sluiten zijn of sprake is van een zogenoemde *Flora en Fauna activiteit*, is een ontheffing of vergunning op grond van soortenbescherming noodzakelijk.

Gezien de huidige ongunstige staat van instandhouding van meerdere betrokken soorten, de functie van het gebied als refugium en ecologische schakel binnen het NNN, en de cumulatieve druk op de weidevogelpopulaties, ligt de juridische lat voor toelaatbaarheid in deze casus hoog. Alleen bij overtuigende onderbouwing van het maatschappelijk belang, gecombineerd met effectieve mitigatie en compensatie, kan de ontwikkeling juridisch worden verantwoord.

Soortenbescherming

In het licht van de vigerende natuurbeschermingswetgeving betekent dit verder het volgende:

De Omgevingswet, en in het bijzonder het Beschermingsregime in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), bepaalt dat wanneer een activiteit mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten (een zogenaamde **Flora- en fauna-activiteit**¹¹), deze kritisch moet worden beoordeeld. Dit geldt met name bij ecologische risico's zoals met zekerheid in de onderhavige planvorming aan de orde als volgt:

11 <https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/activiteiten-natuur/flora-en-fauna-activiteit/flora-fauna-activiteit/>

- Significante (integrale en cumulatieve) verstoring van soorten door antropogene milieu-invloeden.
- Aantasting van essentiële habitatkwaliteiten, zoals het verminderen van essentiële voortplantingsplaatsen samen met voedsel- of foerageergebied en rustgebied (zoals in de effecten-beoordeling gemotiveerd). In de huidige casus ook de verzamelfunctie voor arriverende en tijdelijk pleisterende weidevogels, de grutto in het bijzonder.
- Sterfte van individuen, bijvoorbeeld door directe ingrepen of gecombineerd door veranderende milieufactoren > aannemelijk door verstoring, verplaatsing en vestiging met concurrentie in rijkere weidevogelgebieden of gemarginaliseerd in arme gebieden.

Uit het voorgaande onderzoek blijkt dat minstens 12-13 ecologisch en juridisch belangwekkende soorten fauna binnen het plangebied Haastrecht-Zuid en de aannemelijke invloedsfeer daarvan voorkomen. Waaronder broedende, rustende en foeragerende weide- en andere vogels met een landelijk ongunstige staat van instandhouding. Andere soorten vragen nog om vaststelling of uitsluiting.

Gezien de optelsom van negatieve milieueffecten – zoals voortschrijdende habitatverlies, hydrologische veranderingen en daar bovenop ook klimaatverandering – ontstaat een **cumulatief risico** dat deze soorten structureel worden benadeeld en daarmee uit het gebied zullen verdwijnen, met nadelige gevolgen voor de grotere populaties binnen de Krimpenerwaard, maar ook landelijk.

Daarmee ontstaat een duidelijke juridische wrijving met bepalingen binnen de Omgevingswet, specifiek op het gebied van:

1. **Soortenbescherming:** De bescherming van soorten volgens nationale regelgeving (voorheen Wet natuurbescherming) en de verplichtingen van de Europese Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn, weidevogels in het bijzonder (zie navolgend).
2. **Biodiversiteitsbeleid:** De gevolgen van aantasting van soorten moeten zorgvuldiger worden getoetst aan nationale en Europese biodiversiteitsdoelstellingen
3. **Provinciaal Natuurbeleid:** De voor ogen staande ontwikkelingen lijken strijdig te zijn met het provinciale weidevogelbeleid.

Hierbij rijst ook de vraag of eventuele compenserende maatregelen effectief zouden kunnen zijn, specifiek met betrekking tot de onderlinge ecologische relaties tussen de polders bij Haastrecht en het Doove Gat als pleister- en broedgebied voor veel soorten vogels.

Nederlandse verantwoordelijkheid internationale weidevogelbescherming

Hoogleraar natuurrecht aan de Universiteit van Tilburg Trouwborst (2016) schrijft het volgende over de internationale verantwoordelijkheid voor de bescherming van weidevogels, waarvan ons land een groot deel van de wereldpopulatie herbergt. Trouwborst gaat in op de vraag in hoeverre Nederland voldoet aan zijn internationale en Europese verplichtingen om weidevogels effectief te beschermen, in het bijzonder onder de EU Vogelrichtlijn? Belangrijke (kritiek)punten

ook relevant voor het onderhavige casus zijn onderstreept in de onderstaande concluderende tekst van Trouwborst.

Nederland heeft een bijzondere verantwoordelijkheid ten aanzien van weidevogels als de grutto, kievit en scholekster, met name omdat het (nog steeds) een belangrijk aandeel herbergt van de Europese broedpopulaties van deze soorten. De Nederlandse aantallen van veel soorten weidevogels laten al geruime tijd een zorgwekkende achteruitgang zien¹². Zo is de grutto met meer dan 60% achteruitgegaan in de afgelopen decennia en die achteruitgang is de laatste jaren alleen maar heviger geworden. De belangrijkste oorzaak van de achteruitgang van de weidevogels in Nederland is het gebrek aan broedsucces in de graslanden die als broedgebied fungeren. Graslanden zijn vanuit weidevogelperspectief zowel in omvang als in kwaliteit sterk achteruitgegaan door de intensivering van de landbouw, die grotendeels op maximale productie is gericht. Om het tij te keren zijn vergaande effectieve maatregelen nodig om de broedgebieden van weidevogels te beschermen.

Het onderzoek wijst uit dat Nederland ten aanzien van weidevogels inbreuk heeft gemaakt, en nog steeds maakt, op verschillende internationale en Europese verplichtingen. In vrijwel alle gevallen zijn de geconstateerde schendingen niet incidenteel, maar structureel van aard. Met een aan zekerheid grenzende mate van waarschijnlijkheid kan gesteld worden dat Nederland ten aanzien van weidevogels al geruime tijd niet voldoet aan drie cruciale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR), betreffende populatieniveaus (artikel 2), leefgebieden (artikel 3) en generieke soortenbescherming (artikel 5):

- **Artikel 2** *van de VR verplicht Nederland om alle nodige maatregelen te nemen om de populaties van alle soorten weidevogels op een niveau te houden of te brengen dat met name beantwoordt aan de ecologische, wetenschappelijke en culturele eisen.*
- **Artikel 3** *verplicht Nederland om alle nodige maatregelen te nemen om voor alle soorten weidevogels een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen.*
- **Artikel 5** *verplicht Nederland tot het verbieden van het opzettelijk doden van weidevogels, het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten en eieren en het opzettelijk storen van vogels, met name gedurende de broedperiode.*

Mogelijk wordt daarnaast ten aanzien van weidevogels inbreuk gemaakt op:

- **Artikel 4**, *dat Nederland verplicht tot het treffen van speciale beschermingsmaatregelen, in het bijzonder door aanwijzing en bescherming van Natura 2000-gebieden voor weidevogels en het nemen van maatregelen buiten deze gebieden om vervuiling en verslechtering van de leefgebieden te voorkomen.*

12 Tevens onderschreven door de Rekenkamer

<https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2021/12/14/waar-is-de-grutto>

- *Artikel 13, dat Nederland verplicht om verslechtering te voorkomen van de populaties van weidevogels en de gevarieerdheid en omvang van hun leefgebied ten opzichte van de situatie in 1979/1981.*

Het onderzoek wijst verder uit dat het er alle schijn van heeft dat Nederland ten aanzien van weidevogels ook niet heeft voldaan aan zijn verplichtingen onder het Verdrag van Bern inzake Natuurbescherming in Europa en het Verdrag inzake Afrikaans-Euraziatische Watervogels (AEWA).

De inbreuk op deze verplichtingen vloeit voort uit het feit dat de Nederlandse overheid de dringend benodigde, vergaande maatregelen voor de instandhouding van de diverse weidevogels en hun leefgebieden tot op heden achterwege heeft gelaten.

Het rapport signaleert in dit verband onder meer het niet of nauwelijks aanwijzen van Natura 2000-gebieden voor broedende weidevogels onder de Natuurbeschermingswet; het niet of nauwelijks inzetten van andere instrumenten voor gebiedenbescherming, zoals de 'beschermde leefomgeving' onder de Flora- en faunawet; het niet daadwerkelijk voorkomen dat (jonge) weidevogels gedood en nesten en eieren vernield of beschadigd worden door agrarische activiteiten; de afwezigheid van soortenbeschermingsplannen voor weidevogels; de zeer gebrekkige toepassing van de leefgebiedenbenadering; de geringe dekking van weidevogelgebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland; het verhoudingsgewijs geringe gewicht dat vaak aan het weidevogelbelang wordt toegekend in besluitvorming in het kader van de ruimtelijke ordening; en de ineffectiviteit van maatregelen ter bevordering van agrarisch natuurbeheer. In verband met deze laatste categorie wordt in herinnering geroepen dat ook bij het nieuwste maatregelenpakket voor agrarisch natuurbeheer van meet af aan grote twijfel bestaat aan de effectiviteit ervan.

Het rapport van Trouwborst (2016) wijst op een grote achterstand in het daadkrachtig beschermen van de Nederlandse weidevogels, zoals ook in de onderhavige casus dreigt te geschieden.

Deze zorg wordt doorgaans onderschreven in het **Actieplan Boerenlandvogels Zuid-Holland 2019-2027** (Provincie Zuid-Holland, 2019), waarin het primaire doel is *geen verdere afname in 2022 en een toename van 5% van het aantal gruttoparen in 2027* vergeleken met de periode 2013-2015.

Juridische consequenties

Voor de onderhavige casus betekent de gegeven ecologische effecten-analyse en die van de compensatie-effectiviteit dat voorsnog een gedegen juridische afweging noodzakelijk is. Dit kan inhouden dat:

- Een ontheffing meer kritische beschouwing nodig heeft op basis van de Omgevingswet voor het verstoren of verwijderen van landelijk strikt beschermde

soorten in het licht van maatschappelijke noodzaak en alternatieven tegenover het internationale natuurbeschermingsbelang voor zeer kwetsbare soorten.

- Effectief of wetenschappelijk bewezen maatregelen moeten worden genomen om significante effecten te voorkomen dan wel met garantie te compenseren, en dus ook worden getoetst op duurzaamheid.
- Bij strijdigheid met de wet en het natuurbeleid voor behoud en versterking van de Nederlandse biodiversiteit in het bijzonder weidevogels met internationale verantwoordelijkheid, de ontwikkeling eigenlijk niet vergund kan worden en mogelijk zelfs extra maatregelen moeten worden genomen om de onderhavige populaties in Haastrecht-Zuid in ecologische samenhang met natuurreserveaat Doove Gat te beschermen. Tevens in het licht van behoud en versterking van het Natuurnetwerk, waarvoor het begrip *Externe werking* in Zuid-Holland ook van toepassing is.

Eindconclusie en aanbeveling

Gezien de in deze rapportage gemotiveerde en niet te verwaarlozen ecologische risico's van het initiatief woningbouw Haastrecht-Zuid volgt hieruit de aanbeveling – aan het bevoegd gezag - om het plan op zowel ecologische als ecologische gronden vooralsnog grondig te laten toetsten aan de wettelijke vereisten onder de toepasselijke natuurwetgeving en tevens aan het provinciale natuurbeleid, in het bijzonder dat voor de versterking van weidevogelpopulaties.

Bronnen

1. Andrewartha, H.G. & Birch, L.C. (1986). *The Ecological Web: More on the Distribution and Abundance of Animals*. University of Chicago Press.
2. Agrarisch Collectief Krimpenerwaard (2023). Weidevogelverslag 2023.
3. Backes, C.W. et al. (2024). *Natuur in de Omgevingswet*. Boom Juridisch, Den Haag.
4. Beintema, A. et al. (1995). *Ecologische atlas van de Nederlandse weidevogels*. Schuyt & Co, Haarlem.
5. Blair, R. (2003). The effects of urban sprawl on birds at multiple levels of biological organization. *Ecology and Society*, 9(5). <https://doi.org/10.5751/ES-00688-090502>.
6. Blumstein D.T. (2016). Habituation and sensitization: new thoughts about old ideas. *Animal Behaviour* 120: 255-262.
7. Bos, D. & Biezenaar, P. (2009). Actualisatie ecologische beoordeling aanleg Overijsselseweg te Leeuwarden. A&W-rapport 1294. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
8. Bos, D. et al. 2016. Adres onbekend. Verplaatsingen van Grutto's als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen rond Leeuwarden. A&W-rapport 2057. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
9. Bos, D. et al. (2017). Effecten van habitatverlies op grutto en andere weidevogels. *De Levende Natuur* 18(2):40-46.
10. Bötsch, Y., Tablado, Z., & Jenni, L. (2017). Experimental evidence of human recreational disturbance effects on bird-territory establishment. *Proceedings of the Royal Society B*, 284, 20170846. <https://doi.org/10.1098/rspb.2017.0846>.
11. Boyes, D.H. et al. (2021). Street lighting has detrimental impacts on local insect populations. *Sci. Adv.* 7.
12. Bruinzeel, L.W. & Schotman, A.G.M. (2011). Onderbouwing verstoringsafstanden werkplan weidevogels in Fryslân, A&W rapport 1624/Alterra rapport 2184 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden/Alterra Wageningen.
13. Cramp, S., et al. (1978). *BWPI 2.0.3: Birds of the Western Palearctic interactive*. Oxford University Press, Oxford.
14. Da Silva, A. et al. (2014). Artificial night lighting rather than traffic noise affects the daily timing of dawn and dusk singing in common European songbirds. *Behavioral Ecology* 25(5): 1037–1047.
15. Doherty, T.S., Hays, G.C., & Driscoll, D.A. (2021). Human disturbances cause widespread disruption of animal movement. *Nature Ecology & Evolution*, 5, 513-519.
16. Dreef, C. & J. van der Winden 2020. Broedsucces en ruimtegebruik van grutto's in de Krimpenerwaard: Studie met zenders in natuur- en agrarisch gebied. Rapport 2020-01, Camilla Dreef, Amsterdam
17. Fahrig, L. (2003). Effects of Habitat Fragmentation on Biodiversity. *Annual Review of Ecology, Evolution, and Systematics*, 34(1), 487-515.
18. Fikenscher, A. et al. (2015). Invloed van broedgebiedkwaliteit op het vermijden van wegen door nestelende Grutto's. *De Levende Natuur* 116 (2): 51–56.
19. Ford, D.E. (2000). *Scientific Method for ecological research*, Cambridge University Press.
20. Forman, R.T.T., & Godron, M. (1986). *Landscape ecology*. John Wiley & Sons, New York.
21. Forman, R.T.T. (1995). *Land Mosaics: The Ecology of Landscapes and Regions*. Cambridge University Press, Cambridge.

22. Gaynor, K.M., et al. (2018). The influence of human disturbance on wildlife. *Science*, 360(6394), 1233-1235.
23. Goodship, N.M. & Furness, R.W. (MacArthur Green) (2022). Disturbance Distances Review: An updated literature review of disturbance distances of selected bird species. NatureScot Research Report 1283.
24. Hettema, H. (2004). *Grondrecht voor de grutto*. Uitgeverij Noordboek.
25. Hill, D., et al. (1997). Bird Disturbance: Improving the Quality and Utility of Disturbance Research. *Journal of Applied Ecology*, 34, 275-288.
26. Hilty, J.A., et al. (2006). *Corridor ecology: The science and practice of linking landscapes for biodiversity conservation*. Island Press, Washington.
27. Kentie, R. et al. (2014). Age-dependent dispersal and habitat choice in black-tailed godwits *Limosa limosa limosa* across a mosaic of traditional and modern grassland habitats. *Journal of Avian Biology* 45: 396–405.
28. Krijgsveld, K.L., Klaassen, B., & van der Winden, J. (2022). Verstoring van vogels door recreatie. *Literatuurstudie van verstoringsevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen*. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
29. Kok E., P. van Horssen & J. van der Winden 2022. Effecten van vernatting op aantallen en verspreiding van vogels in De Nisse en Berkenwoude. De invloed van peilverhoging en afplaggen op vogelsoorten van veengraslanden 2017-2021. Rapport 2021-09, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
30. Laidlaw, R.A. & Smart, J. (2015). The influence of landscape features on nest predation rates of grassland-breeding waders. *Ibis* 157(4).
31. Limpens, H. J. G. A. & R. van der Kuil (2006). Vleermuizen in het projectgebied 'Bos en Water' te Haastrecht. Rapportagenr. 2006.14, Zoogdiervereniging VZZ, Nijmegen.
32. Loss, S.R., et al. (2013). The impact of free-ranging domestic cats on wildlife of the United States. *Nature Communications*, 4.
33. Longcore, T., & Rich, C. (2004). Ecological Light Pollution. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 2(4), 191-198.
34. Macdonald, M. & Bolton, M. (2008). Predation on wader nests in Europe. *Ibis* 150:54-73.
35. Mayfield, H. (1961). Nesting success calculated from exposure. *Wilson Bulletin* 73: 255–261.
36. Molenaar, J.G. de et al. (2003). Wegverlichting en natuur III: lokale invloed van wegverlichting op een grutto populatie. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra-rapport 64.
37. Molenaar, J.G. de (2003). Lichtbelasting. Overzicht van de effecten op mens en dier. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra-rapport 778.
38. Molenaar, E. (2024). Neonicotinoids Impact All Aspects of Bird Life: A Meta-Analysis. *Ecology Letters*. <https://doi.org/10.1111/ele.14534>.
39. Newton, I. (2013). *Bird populations*. Harper Collins.
40. Onrust, J. (1989). *Earth, worms & birds*. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen.
41. Oosterveld, E.B. & Wymenga, E. (2005). Kwaliteitscriteria voor weidevogelpopulaties, met toetslijst. A&W-rapport 412, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

42. Oosterveld, E.B., et al. (2005). Kwaliteitscriteria voor weidevogelgebieden met toetslijst. A&W-rapport 412, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
43. Oosterveld, E.B. (2011). Weidevogels en predatie: Een literatuuroverzicht. A&W-rapport 1448, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
44. Oosterveld, E.B., et al. (2014). Ecologie van weidevogels: Kennisbundeling voor bescherming en beheer. A&W-rapport 1831, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
45. Partecke, J., et al. (2006). Stress and the city: Urbanization and its effects on the stress physiology in European blackbirds. *Ecology*, 87(8), 1945-1952
46. Price, M. (2018). The impact of human disturbance on birds: a selective review. *Australian Zoologist*. DOI: 10.7882/FS.2008.023.
47. Provincie Zuid-Holland Actieplan (2019) Boerenlandvogels Zuid- Holland 2019-2027. Provincie Zuid-Holland.
48. Poot M.J.M., P.W. van Horssen & J. van der Winden 2023. Trends en de verspreiding van vogels van vochtige graslanden in de Krimpenerwaard 1990-2021. Rapport 2023-01, Martin Poot Ecology, Culemborg.
49. Sanders, M. et al. (2003). Effectiviteit van agrarisch natuurbeheer voor weidevogels – Literatuuronderzoek. Wageningen, Nature Policy Assessment Office, Wageningen, Planbureaurapport 2.
50. Schie, M. van & Visser, T. (2015). Hydrologische maatregelen voor weidevogels. Vakblad Natuur, Bos, Landschap.
51. Slabbekoorn, H. (2024) A sound beginning of life starts before birth. Long-term impact from prenatal noise exposure in birds should raise general concern. *Science* 384(6694):380-382.
52. SOVON Vogelonderzoek Nederland (2024a). Bouwsteen A156 Grutto niet-broedvogel. Nijmegen.
53. SOVON Vogelonderzoek Nederland (2024b). Bouwsteen A142 Kievit niet-broedvogel. Nijmegen.
54. SOVON Vogelonderzoek Nederland (2024c). Bouwsteen A162 Tureluur niet-broedvogel. Nijmegen.
55. SOVON Vogelonderzoek Nederland (2024d). Bouwsteen A130 Scholekster niet-broedvogel. Nijmegen.
56. Therivel, R., & Wood, G. (2017). *Methods of Environmental and Social Impact Assessment*. Routledge.
57. Trouwborst, A. (2016). Weidevogels en de Europese en internationale verplichtingen van Nederland: een juridische analyse. Rapport in opdracht van Vogelbescherming Nederland. Tilburg University.
58. Tulp, I. et al. (2002). Effect van treinverkeer op dichtheden weidevogels. Rapport 02-034, Bureau Waardenburg, Culemborg.
59. Velde, E. van der et al. (2020). *De Grutto Monitor 2012-2019*. Onderzoeksrapport Conservation Ecology Group, Groningen Institute for Evolutionary Life Sciences (GELIFES), Rijksuniversiteit Groningen.
60. Winden, J. van der et al. (2013). De purperreiger als logé; slaapplekken en foerageergebieden in Zuid-Holland. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Internetbronnen

- **Atlas Leefomgeving** – www.atlasleefomgeving.nl
De Atlas Leefomgeving biedt gegevens en kaarten over de staat van de leefomgeving in Nederland, waaronder natuur, luchtkwaliteit en biodiversiteit.
- **Nederlands Soortenregister** – www.nederlandsesoorten.nl
Deze website biedt toegang tot informatie over de biodiversiteit in Nederland en bevat gedetailleerde gegevens over soorten, hun verspreiding en status.
- **Nederlands Soortenregister (over soorten)** – www.nederlandsesoorten.nl
Dit is de officiële database van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, waar je soorten kunt zoeken en gegevens kunt inzien over hun bescherming en verspreiding.
- **Waarneming.nl** – www.waarneming.nl
Waarneming.nl is een platform waar natuurwaarnemers hun observaties van flora en fauna kunnen delen en bekijken, en biedt gedetailleerde informatie over natuurwaarnemingen in Nederland.
- **Verspreidingsatlas** – www.verspreidingsatlas.nl
De NDFF Verspreidingsatlas biedt interactieve kaarten van de verspreiding van planten en dieren in Nederland, met gedetailleerde gegevens over soorten en hun locatie.
- **IPLO - Natuur en Bescherming** – www.iplo.nl
Deze sectie van de IPLO-website biedt informatie over de bescherming van dieren en planten die van nationaal belang zijn in Nederland.
- **RAVON** – www.ravon.nl
RAVON is de stichting die zich richt op onderzoek en bescherming van reptielen, amfibieën en vissen in Nederland. De website biedt gedetailleerde soortinformatie en beheeradviezen.
- **SOVON Vogelonderzoek Nederland** – www.sovon.nl
Het kennisinstituut voor vogeltrends in Nederland.
- **Synbiosys - Bij12** – www.synbiosys.alterra.nl
Synbiosys biedt informatie over natuurbeheer, ecologische netwerken en effecten van activiteiten op soorten, met specifieke aandacht voor natuurgebieden en beheerplannen.
- **Natuurbelang Nederland** – www.natuurbelangnederland.nl
Natuurbelang Nederland richt zich op het behoud van natuur in Nederland en biedt informatie over de effecten van menselijk gedrag, zoals mountainbiken, op de natuur.
- **Ruimtelijkeplannen.nl** – <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/home>
Het landelijke platform voor ruimtelijke plannen in Nederland, waar bestemmingsplannen en andere ruimtelijke regelingen geraadpleegd kunnen worden.
- **Planviewer** – https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0080.06025BP00-VG01/b_NL.IMRO.0080.06025BP00-VG01_tb.html
Een online viewer waarmee ruimtelijke plannen en bestemmingsplannen, zoals die voor De Hounspolder, in detail bekeken kunnen worden.
- **Grutto Aanvalsplan** – <https://gruttoaanvalsplan.nl/>
Een initiatief gericht op de bescherming en het herstel van de gruttopopulatie in Nederland, met een integrale aanpak voor habitatverbetering.
- **Wageningen University & Research (Bodemkaart van Nederland)** – <https://www.wur.nl/nl/show/bodemkaart-van-nederland.htm>
De Wageningen Universiteit biedt een uitgebreide bodemkaart van Nederland, met informatie over bodemtypes en geschiktheid voor landbouw en natuurbeheer.
- <https://agrarischnatuurfondsfryslan.nl/weidevogel-parels/>

- <https://nvwk.nl/werkgroepen/vogelwerkgroepen/weidevogelwerkgroep/>
- <https://www.facebook.com/GruttosKrimpenerwaard/>
- <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/actieplan-boerenlandvogels/>
- <https://lowland-ecology.network/project/biodiversiteit-in-veengraslanden-krimpenerwaard>

Resume: ecologisch deskundige

Erwin van Maanen (1967) studeerde biologie (waaronder plantenecologie en dierfysiologie) aan de Universiteit van Adelaide (Australië) en Natuurwetenschappelijke Milieukunde (met accent op milieubiologie, ecotoxicologie, milieunormstelling, natuurbescherming en milieu- en natuurwetgeving) aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. In Nijmegen studeerde hij af op de ecologische modellering van doorvergiftiging bij vogels en zoogdieren in het licht van landelijke milieunormstelling.

Na zijn studie milieukunde werkte hij in het buitenland aan diverse natuurbeschermingsprojecten en rewilding, waaronder de totstandkoming van grootschalige beschermde natuurgebieden in Roemenië (Natura 2000) en Georgië, waaronder Kolkheti Wetlands waar hij werkte als wetland- en vogeldeskundige. Tevens werkte hij bij Wetlands International, onder andere aan projecten voor bescherming en monitoring van watervogels en wetlands.

Sinds de eeuwwisseling is Erwin werkzaam geweest als praktijkgericht en adviserend ecologisch onderzoeker en daarmee specialist geworden in ecologische beoordelingen van de effecten van menselijke activiteiten op natuur & landschap. Deze al observerend sinds zijn jeugd in binnen- en buitenland. Daarmee heeft hij een zeer grote verscheidenheid aan 'cases' behandeld, waaruit hij veel referentie kan putten of betrouwbare milieu-relaties kan inschatten. Hij zag ook verscheidene soorten verdwijnen door de toenemende antropogene milieudruk.

De afgelopen jaren en steeds meer werkt hij als onafhankelijk onderzoeker en adviseur op het terrein van biodiversiteitbescherming en *conservation biology* (met Prof. Dr. Michael Soulé als grondlegger van die wetenschap en mentor van Erwin), met name op het terrein van ecologische duurzaamheid. Hij is bijvoorbeeld mede-stichter van de *IUCN CEM Rewilding Thematic Group*. Wereldwijde verbetering in de relatie tussen mensen en natuur middels (holistische) ecologische groei en bewustzijn ziet hij als grote uitdaging voor het leven op aarde.

Hobbymatig sinds zijn jeugd in de jaren '70 doet Erwin onderzoek op het terrein van dierecologie. Daarmee is hij vooral gespecialiseerd geraakt in de biologie en ecologie van roofvogels, uilen en roofzoogdieren (groot en klein). In Nederland pionierde hij de afgelopen jaren met veldonderzoek naar marterachtigen, waaronder innoverend gebruik van nieuwe technieken en methoden om diverse soorten (boommarter, steenmarter, wezel, hermelijn en bunzing) te kunnen onderzoeken en monitoren; mede als voormalig actief lid van de Werkgroep Boommarter Nederland en als stichter van de Werkgroep Kleine Marters.

Zijn grootste en huidige passie is onderzoek naar de ecologie van wolvenvestiging in het moderne cultuurlandschap, met veldonderzoek, lezingen en het schrijven/redigeren van boeken.

Uitspraak 201903001/1/R3

ECLI	ECLI:NL:RVS:2021:1012
Datum uitspraak	12 mei 2021
Inhoudsindicatie	Bij besluit van 5 maart 2019 heeft de raad van de gemeente Krimpenerwaard het bestemmingsplan "Natuurgebieden Veenweiden Krimpenerwaard" gewijzigd vastgesteld. Het plan heeft als doel de ontwikkeling van natuur en een duurzaam watersysteem in de Krimpenerwaard. Het plan voorziet, onder meer, in de aanleg van natuur op gronden die nu nog in gebruik zijn voor agrarische doeleinden. De te ontwikkelen natuur zal onderdeel worden van het Natuurnetwerk Nederland. Deze ontwikkeling vloeit voort uit de Gebiedsovereenkomst Veenweiden Krimpenerwaard 2014-2021, die in 2014 is gesloten tussen de provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en de voormalige gemeenten Bergambacht, Ouderkerk, Nederlek, Schoonhoven en Vlist (tegenwoordig gezamenlijk: gemeente Krimpenerwaard). Om de natuurontwikkeling van in totaal ongeveer 2.250 ha planologisch mogelijk te maken, zijn de benodigde bestemmingsplannen voor een aantal deelgebieden van het NNN al vastgesteld.

Volledige tekst

201903001/1/R3.

Datum uitspraak: 12 mei 2021

AFDELING

BESTUURSRECHTSPRAAK

Uitspraak onderscheidenlijk tussenuitspraak met toepassing van artikel 8:51d van de

13.4. Gelet op het vorenstaande is de Afdeling van oordeel dat de raad zich in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat de ontgrenzing niet tot gevolg heeft dat de natuurdoelen in het plan niet langer kunnen worden behaald. Er bestaat dan ook geen grond voor oordeel dat het plan in zoverre niet uitvoerbaar is. De omvang van het gebied waarop de ontgrenzing betrekking heeft is, in verhouding tot het totale gebied waarop de natuurontwikkeling plaatsvindt, beperkt en deze gronden zijn niet cruciaal voor het NNN. Dit wordt bevestigd in het besluit van het college van gedeputeerde staten van Zuid-Holland van 9 april 2019.

Daarbij neemt de Afdeling in aanmerking dat de raad ter zitting nader heeft toegelicht dat het amendement is opgesteld door de ecooloog A. Bijlmer.

De betogen slagen niet.

Gevolgen omwonenden

14. [appellant sub 3] en anderen en [appellant sub 4] en anderen stellen dat het plan leidt tot een aantasting van hun woongenot. Zij hebben vanuit hun woningen vrij zicht over weilanden en zij zijn er altijd van uitgegaan dat dit in de toekomst een natuurgebied zou worden, terwijl nu er een woonwijk en sportvelden zullen worden gerealiseerd. De plannen voor de aanleg van sportvelden en de bouw van woningen doet volgens hen enorme afbreuk aan de landschappelijke waarden van het gebied. Volgens [appellant sub 3] en anderen zal er als gevolg van het voorgaande ook geluidsoverlast ontstaan en zal er overlast zijn doordat er een grote toeloop zal zijn van mensen die hun auto's in de wijk zullen parkeren. Daarbij leidt het plan volgens hen tot waardedaling van hun woningen.

14.1. Uit wat hiervoor is overwogen onder 11.3 volgt dat de raad aan zijn keuze om geen natuurbestemming mogelijk te maken in redelijkheid eventuele toekomstige woningbouwplannen en de eventuele toekomstige aanleg van sportvelden ten grondslag heeft kunnen leggen. De Afdeling ziet geen aanknopingspunten voor het oordeel dat de raad niet in redelijkheid een groter belang heeft kunnen toekennen aan deze belangen dan aan de belangen van omwonenden bij behoud van hun uitzicht en een natuurbestemming op de nabij hun woningen gelegen gronden.

De Afdeling volgt appellanten niet in hun stelling dat dit plan leidt tot aantasting van het woongenot, aangezien deze gronden in het voorheen geldende plan eveneens een agrarische bestemming hadden. Daarnaast is de Afdeling niet gebleken dat de door appellanten gestelde financiële schade door het behoud van die agrarische bestemming zo groot is dat de raad in redelijkheid niet heeft kunnen afzien van de natuurbestemming.

De betogen slagen niet.

NATUURBESTEMMING

ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

15. [appellant sub 7], [appellante sub 10], [appellante sub 1] en [appellante sub 12] betogen dat het bestemmingsplan financieel niet uitvoerbaar is. [appellante sub 12] voert aan dat deze uitvoerbaarheid niet is onderbouwd, omdat niet duidelijk is hoe de nieuwe bestemmingen financieel worden ontwikkeld en uitgevoerd en na ontwikkeling worden beheerd en onderhouden. [appellante sub 1] voert aan dat in strijd met artikel 3.1.6, eerste lid, onder f, van het Besluit ruimtelijke ordening (hierna: het Bro) onvoldoende inzicht is gegeven in de financiële uitvoering, in het bijzonder de kosten van aankoop van gronden die buiten het plangebied liggen. [appellante sub 10] voert aan dat de financiële middelen voor aankoop,

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

I. verklaart de beroepen van [appellante sub 1A] en anderen, [appellant sub 3] en anderen, [appellant sub 4] en anderen, [appellant sub 5] en anderen, [appellant sub 6], [appellant sub 7A] en [appellant sub 7B], [appellante sub 8A] en [appellante sub 8B], [appellant sub 9A] en [appellant sub 9B], [appellante sub 10], [appellant sub 11] en anderen, [appellante sub 12], [appellant sub 13A] en [appellant sub 13B], [appellant sub 14] en [appellant sub 15] en anderen ongegrond.

II. draagt de raad van de gemeente Krimpenerwaard op om binnen 20 weken na de verzending van deze uitspraak:

- met inachtneming van wat onder 23 en 49 is overwogen het gebrek in het besluit van 5 maart 2019 tot vaststelling van het bestemmingsplan "Natuurgebieden Veenweiden Krimpenerwaard" te herstellen, en

- de Afdeling en [appellant sub 2] de uitkomst mede te delen en een gewijzigd of nieuw besluit zo spoedig mogelijk op de wettelijk voorgeschreven wijze bekend te maken en mede te delen.

Aldus vastgesteld door [redacted] voorzitter, en [redacted] en [redacted] leden, in tegenwoordigheid van [redacted], griffier.

De voorzitter is verhinderd de uitspraak te ondertekenen.

De griffier is verhinderd de uitspraak te ondertekenen.

Uitgesproken in het openbaar op 12 mei 2021

867-270.

BIJLAGE

Onteigeningswet

Artikel 17 luidt:

De onteigenende partij tracht hetgeen onteigend moet worden bij minnelijke overeenkomst te verkrijgen.

Artikel 40 luidt:

De schadeloosstelling vormt een volledige vergoeding voor alle schade, die de eigenaar rechtstreeks en noodzakelijk door het verlies van zijn zaak lijdt.

Wet milieubeheer

Artikel 7.23, eerste lid, luidt:

a. een beschrijving van de activiteit met informatie over de locatie, het ontwerp, de omvang en andere relevante kenmerken van de activiteit;

b. een beschrijving van de, zonder de onder c bedoelde maatregelen, waarschijnlijk belangrijke gevolgen die de activiteit voor het milieu kan hebben;

c. een beschrijving van de kenmerken van de activiteit en, voor zover van toepassing, de